Κείμενα των Αγίων Πατέρων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργεί η οικονομική κρίση

«Ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν»

Ψαλμὸς πδ' (84,11)

Ἱερὰ Μητρόπολις
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Καισαριανὴ 2010

«Ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν,
δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν»

Ψαλμὸς πδ΄ (84,11)

Ἐπιμέλεια:
Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιὴλ

Σειρά:
«Πνοή» ἀριθμ. 6

Copyright:
Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ.
Λεωφόρος Ὑμηττοῦ 47-51, Τ.Κ. 161 21 Καισαριανὴ
Τηλ.: 210.72.24.123
www.imkby.gr e-mail: info@imkby.gr

ISBN: 978-960-6841-42-2

Ψηφιακή Παραγωγή
Εὐαλόφος
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀριστοτέλ. 12-16, 116 36 Ἀθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

«Ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν»

Ψαλμὸς πδ΄ (84,11)

ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιὴλ

Πολλά εἶναι τά προβλήματα πού προκαλεῖ ἡ οἰκονομική κρίση πού διερχόμαστε. Εὑρισκόμαστε ἐνώπιον ἑνός ἐκρηκτικοῦ φαινομένου, πού δέν γνωρίζουμε πότε καί πῶς θά ἀντιμετωπισθεῖ. Τό φαινόμενο προσβάλλει τήν ἀνθρώπινη ὕπαρξη καί τήν προσωπική ἀξιοπρέπεια.

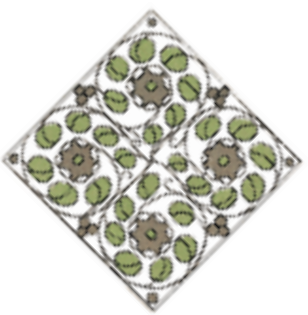
Οἰκογένειες καί πρόσωπα πίπτουν σέ ἐσχάτη ἔνδεια, καθώς ἡ φτώχεια ἁπλώνεται, ὥστε νά στεροῦνται καί τά ἀπαραίτητα γιά νά συντηρηθοῦν στή ζωή. Οἱ πληροφορίες καί τά στοιχεῖα πού καθημερινῶς δημοσιεύονται συνθέτουν μιά εἰκόνα γεμάτη πόνο, δάκρυα, ἀγωνία, δυστυχία, ἀπόγνωση, ἀποκλεισμό καί στέρηση ἀπό στοιχειώδη κοινωνικά

ἀγαθά. Ἡ κρίση δοκιμάζει τούς κοινωνικούς θεσμούς καί τούς προσωπικούς δεσμούς μας.

Σέ παρόμοιες περιόδους κατά τήν δισχιλιετῆ ἐκκλησιαστική ἱστορία ἡ Ἐκκλησία ἀνακούφιζε, συμπαραστεκόταν παντοιοτρόπως σ' ὅσους χειμάζονταν ἀπό τήν ἀνέχεια καί πολλές ἄλλες αἰτίες.

Στήν ἐκκλησιαστική γραμματεία διασώθηκαν περίφημοι λόγοι τῶν ἁγίων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, πού στηλιτεύουν τήν πλεονεξία καί ἀπληστία τῶν πλουσίων, τήν ἀδιαφορία γιά τούς πτωχούς καί ἐξαίρουν τήν ἐλεημοσύνη καί φιλαδελφία.

Ἐπιλέξαμε καί παραθέτουμε ὡρισμένα ἀποσπάσματα ἀπό τούς λόγους τῶν ἁγίων Πατέρων μας γιά νά τά μελετήσουμε καί νά μᾶς βοηθήσουν ὅλους νά ἀποκτήσουμε τό ἦθος πού ἀπαιτεῖ ἡ ἰδιότητα μας ὡς μελῶν τῆς Ἐκκλησίας.

«Κατα τοκιζοντων»

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ

- **Ἡ κοινωνικὴ ἐκμετάλλευση αἰτία τῆς φτώχειας καὶ τῆς δυστυχίας τῶν πολλῶν.**
- **Ἀνώφελο νὰ δημιουργῆς πολλοὺς φτωχοὺς μὲ τὴν ἐκμετάλλευση καὶ ν᾽ ἀνακουφίζῃς ἕνα μὲ τὴν ἐλεημοσύνη.**

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ἀργὸς καὶ πλεονεκτικὸς βίος ὁ τοῦ τοκίζοντος. Οὐκ οἶδε πόνον γεωργίας, οὐκ ἐπίνοιαν ἐμπορίας· ἐφ᾽ ἑνὸς δὲ τόπου κάθηται, τρέφων ἐπὶ τῆς ἑστίας θηρία. Ἄσπαρτα αὐτῷ βούλεται τὰ πάντα καὶ ἀνήροτα φύεσθαι· ἄροτρον ἔχει τὸν κάλαμον· χώραν, τὸν χάρτην· σπέρμα, τὸ μέλαν· ὑετόν, χρόνον, αὐξάνοντα αὐτῷ λανθανόντως τὴν τῶν χρημάτων ἐπικαρπίαν. Δρέπανόν ἐστιν αὐτῷ ἡ ἀπαίτησις· ἄλων, ἡ οἰκία, ἐφ᾽ ἧς λεπτύνει τὰς τῶν θλιβομένων οὐσίας.

Τὰ πάντα ἴδια βλέπει. Εὔχεται τοῖς ἀνθρώποις ἀνάγκας καὶ συμφοράς, ἵνα πρὸς αὐτὸν ἠναγκασμένως ἀπέλθωσι. Μισεῖ τοὺς ἑαυτοῖς ἀρκοῦντας, καὶ τοὺς μὴ δεδανεισμένους ἐχθροὺς ἡγεῖται. Προσεδρεύει τοῖς δικαστηρίοις, ἵνα εὕρῃ τὸν στενούμενον τοῖς ἀπαιτηταῖς, καὶ τοῖς πράκτορσιν ἀκολουθεῖ, ὡς ταῖς παρατάξεσι καὶ τοῖς πολέμοις οἱ γῦπες. Περιφέρει τὸ βαλάντιον, καὶ δείκνυσι τοῖς πνιγομένοις τῆς θήρας δέλεαρ, ἵν᾽ ἐκείνῳ διὰ τὴν χρείαν περιχήναντες, συγκαταπίωσι τοῦ τόκου τὸ ἄγκιστρον. Καθ᾽ ἡμέραν ἀριθμεῖ τὸ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Ἀργόσχολη καί πλεονεκτική εἶναι ἡ ζωή τοῦ τοκιστῆ. Δέ γνωρίζει αὐτός τούς κόπους τῆς γεωργίας οὔτε τήν ἐφευρετικότητα τοῦ ἐμπορίου. Ἀντίθετα (ἀπό ὅ,τι συμβαίνει μ' ὅσους ἀσκοῦν παραγωγικά ἐπαγγέλματα), ὁ τοκιστής κάθεται στόν ἴδιο πάντοτε τόπο, μέσα στό σπίτι του μεγαλώνει τά θρεφτάρια τῆς κερδοσκοπίας. Ἄσπαρτα κι' ἀκαλλιέργητα θέλει τά πάντα γι' αὐτόν νά φυτρώνουν. Γι' ἀλέτρι ἔχει τήν πέννα· γιά χωράφι, τό χαρτί· γιά σπόρο, τό μελάνι· γιά βροχή, τό χρόνο πού τοῦ πολλαπλασιάζει ἀθόρυβα τούς τόκους τῶν χρημάτων. Δρεπάνι του εἶναι ἡ δικαστική ἀπαίτηση τοῦ χρέους, ἁλώνι, τό σπίτι του ὅπου λιανίζει τίς περιουσίες τῶν ἀναγκεμένων ἀνθρώπων.

Ὁλωνῶν τ' ἀγαθά τά βλέπει δικά του. Εὔχεται στούς ἀνθρώπους ἀνάγκες καί συμφορές γιά νά τρέξουν ὑποχρεωτικά νά δανεισθοῦν ἀπ' αὐτόν. Μισεῖ τούς αὐτάρκεις κι' ὅσους δέν ἔχουν δανεισθῆ ἀπ' αὐτόν, τούς θεωρεῖ ἐχθρούς του. Συχνάζει στά δικαστήρια γιά ν' ἀνακαλύψη κάποιον πού τόν πιέζουν οἱ δανειστές του καί τούς φοροεισπράκτορες ἀκολουθεῖ, ὅπως τά κοράκια τούς στρατούς πού διεξάγουν πόλεμο (γιά νά τρῶνε τούς σκοτωμένους). Κουβαλάει παντοῦ τό κομπόδεμα, καί σάν δόλωμα τό δείχνει σ'

κέρδος, καὶ τῆς ἐπιθυμίας οὐκ ἐμπίπλαται. Ἄχθεται πρὸς τὸν χρυσὸν τὸν ἐπὶ τῆς οἰκίας ἀποκείμενον, διότι κεῖται ἀργὸς καὶ ἄπρακτος...

Περιεργάζεται ὁ δανειστὴς τοῦ χρεώστου τὰς πράξεις, τὰς ἐκδημίας, τὰ κινήματα, τὰς μεταβάσεις, τὰς ἐμπορίας· κἂν φήμη τις παραγένηται σκυθρωπή, ὅτι λησταῖς ὁ δεῖνα περιέπεσεν, ἢ ἔκ τινος περιστάσεως εἰς πενίαν αὐτῷ μετεβλήθη ἡ εὐπορία, κάθηται, τῷ χεῖρε συνδήσας, στένει συνεχῶς, ὑποδακρύει πολλά· ἀνελίττει τὸ χειρόγραφον, θρηνεῖ ἐν τοῖς γράμμασι τὸν χρυσόν, προσκομίζων τὸ συμβόλαιον, ὡς ἱμάτιον υἱοῦ τελευτήσαντος· ἀπ' ἀκείνου θερμότερον ἐγείρει τὸ πάθος. Ἂν δὲ καὶ ναυτικὸν ᾖ τὸ δάνεισμα, τοῖς αἰγιαλοῖς προσκάθηται, τὰς κινήσεις μεριμνᾶ τῶν ἀνέμων, συνεχῶς διερωτᾷ τοὺς καταίροντας, μή που ναυάγιον ἠκούσθη, μή που πλέοντες ἐκινδύνευσαν. Παχνοῦται τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν λειψάνων τῆς καθημερινῆς φροντίδος. Πρός δὴ τὸν τοιοῦτον λεκτέον. Παῦσαι, ἄνθρωπε, μερίμνης ἐπικινδύνου. Ἀνάπαυσαι ἀπὸ ἐλπίδος τηκούσης· μὴ τόκους ζητῶν σαυτῷ τὸ κεφάλαιον διαφθείρῃς. Παρὰ πένητος ζητεῖς προσόδους καὶ προσθήκας πλούτου, παραπλήσιον ποιῶν ὡς εἴ τις ἀπὸ χώρας αὐχμῷ θερμοτάτῳ ξηρανθείσης λαβεῖν θελήσειε σίτου θημωνίας, ἢ πλῆθος βοτρύων ἐξ ἀμπέλου μετὰ νέφος χαλαζηφόρον, ἢ τέκνων τόκον ἀπὸ στείρας γαστρός, ἢ γάλακτος τροφὴν ἐξ ἀτόκων γυναικῶν...

Πῶς οὖν προσεύξῃ, ὁ τοκογλύφος; Μετὰ ποίου συνειδότος αἴτημα ἀγαθὸν ζητήσεις παρὰ Θεοῦ, ὁ πάντα λαμβάνων, καὶ μὴ μαθὼν διδόναι; Ἢ οὐκ οἶδας, ὅτι ἡ προσευχή σου ὑπό-

ἐκείνους πού τούς πνίγει ἡ ἀνάγκη ὥστε, ἀνοίγοντας γι᾽ αὐτό τό στόμα τους, νά καταπιοῦν μαζί καί τό ἀγκίστρι τοῦ τόκου. Καθημερινά μετράει τά κέρδη, μά ἡ δίψα του γιά χρῆμα δέ σβήνενι. Στεναχωριέται γιά τό χρυσάφι πού ἔχει φυλαγμένο στό σπίτι, ἐπειδή μένει ἀχρησιμοποίητο κι᾽ ἀνεκμετάλλευτο...

Περιεργάζεται ὁ δανειστής ὅλες τίς πράξεις τοῦ ὀφειλέτη, τά ταξίδια του, τίς χειρονομίες του, τίς ἐπισκέψεις του, τίς ἐμπορικές συναλλαγές του. Κι᾽ ἄν καμιά δυσάρεστη εἴδηση φθάση, ὅτι δηλ. ὁ τάδε ἔπεσε στούς ληστές, ἤ ὅτι φτώχεψε ξαφνικά ἀπό κάποια ἀτυχία, κάθεται μέ σταυρωμένα τά χέρια, ἀναστενάζει ἀδιάκοπα, χύνει κρυφά μαῦρο δάκρυ· ξετυλίγει τό χρεώγραφο, θρηνεῖ τό χρυσάφι πού ἀντιπροσωπεύουν οἱ γραμμές του, προσκομίζει τό συμβόλαιο σά νά ἦταν ἔνδυμα πεθαμένου παιδιοῦ του· μάλιστα κι᾽ ἀπό ἐκεῖνο, περισσότερη θλίψη τοῦ προκαλεῖ. Ἄν μάλιστα συμβῆ νά ἔχη δανείσει ναυτικούς, κάθεται διαρκῶς κοντά στούς γιαλούς, μελετάει τίς κινήσεις τῶν ἀνέμων, ρωτάει ἐπίμονα ὅσους καταπλέουν, μήπως ἀκούστηκε κανένα ναυάγιο, μήπως κινδύνεψαν πουθενά ναυτικοί; Λυώνει ἡ ψυχή του κάτω ἀπό τό βάρος τῶν καθημερινῶν φροντίδων. Σ᾽ ἕνα τέτοιον ἀξίζει βέβαια νά εἰπωθῆ: Σταμάτα, ἄνθρωπέ μου, τίς ἐπικίνδυνες αὐτές φροντίδες. Λυτρώσου ἀπό τήν ἐξουθενωτική προσδοκία τοῦ κέρδους· πρόσεξε μήπως κυνηγώντας τόκους, δαπανήσης τό πολύτιμο κεφάλαιο πού εἶναι ὁ ἑαυτός σου. Ζητεῖς εἰσοδήματα καί πρόσθετα πλούτη ἀπό τό φτωχό, κάνοντας κάτι ἀνάλογο μ᾽ αὐτόν πού θἄθελε νά πάρη θημωνιές σιτάρι ἀπό χωράφι πού τό ξέρανε ὁ λίβας, ἤ ἄφθονα σταφύλια ἀπό ἀμπέλι ἀπό τό ὁποῖο πέρασε χαλαζοφόρο σύννεφο, ἤ παιδιά ἀπό στείρα κοιλιά ἤ θρεπτικό γάλα ἀπό γυναῖκες πού δέν ἔφεραν παιδί στόν κόσμο...

Πῶς θά προσευχηθῆς λοιπόν, τοκογλύφε; Μέ τί συνείδηση θά ζητήσης ἀπό τό Θεό κάποια εὐεργεσία, σύ πού ἔμα-

μνησις μισανθρωπίας ἐστίν; Τὶ συνεχώρησας, καὶ συγγνώμην αἰτεῖς; Τίνα ἠλέησας καὶ καλεῖς τὸν ἐλεήμονα; Ἂν δὲ καὶ δῷς ἐλεημοσύνην, μισανθρώπου φορολογίας, οὐκ ἀπὸ συμφορῶν ἀλλοτρίων δακρύων γέμοντα καὶ στεναγμῶν; Εἰ ἐγνώριζεν ὁ πένης πόθεν ὀρέγεις τὴν ἐλημοσύνην, οὐκ ἂν ἐδέξατο, ὡς ἀδελφικῶν σαρκῶν γεύεσθαι μέλλων, καὶ αἵματος τῶν οἰκείων· εἶπε δ' ἂν πρὸς σὲ λόγον γέμοντα σώφρονος παρρησίας· Μὴ μὲ θρέψῃς, ἄνθρωπε, ἀπὸ δακρύων ἀδελφικῶν. Μὴ δῷς ἄρτον πένητι, γενόμενον ἀπὸ στεναγμῶν τῶν συμπτώχων. Ἀνάλυσον πρὸς τὸν ὁμόφυλον ὃ κακῶς ἀπήτησας, κἀγὼ ὁμολογήσω τὴν χάριν.

Τὶ ὠφελεῖς, πολλοὺς πτωχοὺς ποιῶν, καὶ ἕνα παραμυθούμενος; Εἰ μὴ πλῆθος ἦν τοκιστῶν, οὐκ ἂν ἦν τὸ πλῆθος τῶν πενομένων. Λῦσόν σου τὴν φατρίαν, καὶ πάντες ἕξομεν τὴν αὐτάρκειαν...».

(P.G. 46, 437-445)

θες ὅλο νά παίρνης καί ποτέ νά μή δίνης; Ἤ μήπως σοῦ διαφεύγει ὅτι ἡ προσευχή σου ἀποτελεῖ ὑπόμνηση τῆς δικῆς σου ἀπανθρωπιᾶς; Ποιά συγχώρηση ἔδωσες καί ζητᾶς συγγνώμην; Ποιόν ἐλέησες κι' ἐπικαλεῖσαι τόν Ἐλεήμονα; Ἀλλά κι' ἄν ἀκόμα προσφέρης ἐλεημοσύνη, σάν προϊόν ἀπάνθρωπης ἐκμεταλλεύσεως, δέν θἆναι καρπός τῶν συμφορῶν τῶν ἄλλων, γεμάτη δάκρυα καί στεναγμούς; Ἄν γνώριζε ὁ φτωχός ἀπό ποῦ προσφέρεις τήν ἐλεημοσύνη, δέν θά τή δεχόταν γιατί θά αἰσθανόταν σά νἄμελλε νά γευθῆ σάρκες ἀδελφικές καί αἷμα συγγενῶν του. Θά σοῦ πετοῦσε δέ κατάμουτρα τοῦτα τά λόγια τά γεμάτα θάρρος καί φρονιμάδα: Μή μέ θρέψης, ἄνθρωπε, ἀπό τά δάκρυα τῶν ἀδελφῶν μου. Μή δώσης στό φτωχό ψωμί, βγαλμένο ἀπό τούς στεναγμούς τῶν ἄλλων φτωχῶν. Μοίρασε στούς συνανθρώπους σου ὅσα μέ ἀδικίες μάζεψες καί τότε θά παραδεχθῶ τήν εὐεργεσία σου.

Ποιό τό ὄφελος, ἄν δημιουργεῖς πολλούς φτωχούς (μέ τήν ἐκμετάλλευση) κι' ἀνακουφίζεις ἕνα (μέ τήν ἐλεημοσύνη); Ἄν δέν ὑπῆρχε τό πλῆθος τῶν τοκογλύφων (τῶν ἐκμεταλλευτῶν γενικά), δέν θά ὑπῆρχε οὔτε ἡ στρατιά τῶν πεινασμένων. Ἄς διαλυθοῦν τά ὀργανωμένα οἰκονομικά συμφέροντα κι' ὅλοι θ' ἀποκτήσουμε τήν οἰκονομική μας αὐτάρκεια.

«ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΛΟΥΤΟΥΝΤΑΣ»

Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

- **Ἡ τυραννία τῆς ἐξεζητημένης πολυτέλειας.**
- **Ὡς πότε θὰ κυβερνᾶῃ ὁ πλοῦτος ποὺ γεννάει τὸν πόλεμο καὶ γενικότερα τροφοδοτεῖ τὸ πολύμορφο ἠθικὸ καὶ κοινωνικὸ κακό;**

ΚΕΙΜΕΝΟ

«... Τὶ ἀποκριθήσῃ τῷ κριτῇ ὁ τοὺς τοίχους ἀμφιεννύς, ἄνθρωπον οὐκ ἐνδύεις; ὁ τοὺς ἵππους κοσμῶν, τὸν ἀδελφὸν ἀσχημονοῦντα περιορᾷς; ὁ κατασήπων τὸν σῖτον, τοὺς πεινῶντας οὐ τρέφεις; ὁ τὸν χρυσὸν κατορύσσων, τοῦ ἀγχομένου καταφρονεῖς;

Ἐὰν δὲ δὴ καὶ γυνὴ φιλόπλουτος συνοικῇ, διπλασίων ἡ νόσος· τάς τε γὰρ τρυφὰς ἀναφλέγει, καὶ τὰς φιληδονίας συναύξει, καὶ κέντρα ταῖς περιέργοις ἐπιθυμίαις ἐνίησι, λίθους τινὰς ἐπινοοῦσα, μαργαρίτας καὶ σμαράγδους καὶ ὑακίνθους, καὶ χρυσόν, τὸν μὲν χαλκεύουσα, τὸν δὲ ἐξυφαίνουσα, καὶ διὰ πάσης ἀπειροκαλίας τὴν νόσον αὔξουσα.

Οὐ γὰρ ἐκ παρέργου ἡ περὶ ταῦτα σπουδή, ἀλλὰ καὶ νύκτες καὶ ἡμέραι τὰς περὶ τούτων μερίμνας ἔχουσι. Καὶ μυρίοι τινὲς κόλακες, ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν ὑποτρέχοντες, συνάγουσι τοὺς ἀνθοβαφεῖς, τοὺς χρυσοχόους, τοὺς μυρεψούς, τοὺς ὑφάντας, τοὺς ποικιλτάς. Οὐδένα χρόνον ἀναπνεῖν δίδωσι τῷ ἀνδρὶ ἐκ τῶν συνεχῶν αὐτῆς ἐπιταγμάτων. Οὐδεὶς

Ε Ρ Μ Η Ν Ε Ι Α

Τί θ' ἀποκριθῆς στό Θεό-Κριτή σύ πού καλύπτεις τούς τοίχους τοῦ σπιτιοῦ σου μέ πολύτιμα ταπέτα καί τό συνάνθρωπό σου δέν τόν ντύνεις οὔτε μέ τά πιό ἀπαραίτητα ροῦχα; Σύ πού στολίζεις ἀκριβά τά ἄλογά σου καί τόν ἀδελφό σου πού δέν ἔχει πῶς νά κρύψη τήν ἀσχήμια του τόν περιφρονεῖς; Σύ πού προτιμᾶς νά σαπίζη τό σιτάρι στήν ἀποθήκη, παρά νά θρέψης τούς πεινασμένους; Σύ πού κρατᾶς θαμμένο στή γῆ τό χρυσάφι καί καταφρονεῖς τόν ἀναγκεμένο συνάνθρωπό σου;

Ἐάν μάλιστα συμπέση καί ἡ γυναίκα τοῦ πλούσιου νά εἶναι φιλάργυρη καί φιλάρεσκη, τότε πιά τό κακό διπλασιάζεται. Γιατί καί τίς ἀπολαύσεις ὑποδαυλίζει καί τίς φιληδονίες μαζί μ' αὐτόν αὐξάνει καί τίς περίεργες ἐπιθυμίες ἐξάπτει, ἐπινοώντας διάφορους πολύτιμους λίθους γιά στολίδια, ὅπως μαργαριτάρια καί σμαράγδια καί ὑάκυνθους καί χρυσάφι πολύ πού ἄλλο τό χρησιμοποιεῖ ἀτόφιο κατάλληλα δουλεμένο, ἄλλο τό κεντάει σέ ὑφάσματα καί γενικά ἐπιδεινώνοντας τήν ἀρρώστια (τῆς πλεονεξίας καί τῆς σπατάλης) μέ κάθε εἴδους ἐξεζητημένη πολυτέλεια.

Γιατί δέν ἀποτελεῖ πάρεργο ἡ ἐντατική φροντίδα γιά ὅλα αὐτά, ἀλλά καί οἱ νύχτες καί οἱ μέρες εἶναι γεμάτες μ' αὐτήν. Κι' ἀκόμα ἀμέτρητοι κόλακες ἐπιστρατεύονται, πρόθυμοι νά

ἐξαρκεῖ πλοῦτος ταῖς γυναικείαις ἐπιθυμίαις ὑπηρετούμενος, οὐδ' ἂν ἐκ ποταμῶν ἐπιρρέῃ...

Ἕως πότε χρυσός, τῶν ψυχῶν ἡ ἀγχόνη, τὸ τοῦ θανάτου ἄγκιστρον, τὸ τῆς ἁμαρτίας δέλεαρ; Ἕως πότε πλοῦτος, ἡ τοῦ πολέμου ὑπόθεσις, δι' ὃν χαλκεύεται ὅπλα, δι' ὃν ἀκονᾶται ξίφη; Διὰ τοῦτον συγγενεῖς ἀγνοοῦσι φύσιν, ἀδελφοὶ κατ' ἀλλήλων φονικὸν βλέπουσι· διὰ τὸν πλοῦτον αἱ ἐρημίαι τοὺς φονευτὰς τρέφουσιν, ἡ θάλασσα τοὺς καταποντιστάς, αἱ πόλεις τοὺς συκοφάντας. Τὶς ἐστιν ὁ ψεύδους πατήρ; τὶς ὁ πλαστογραφίας δημιουργός; τὶς ὁ τὴν ἐπιορκίαν γεννήσας; Οὐχ ὁ πλοῦτος; οὐχ ἡ περὶ τοῦτον σπουδή; Τὶ πάσχετε, ἄνθρωποι; τὶς ὑμῖν τὰ ὑμέτερα εἰς τὴν καθ' ὑμῶν ἐπιβουλὴν περιέτρεψε; Συνεργία πρὸς τῷ ζῆν. Μὴ γὰρ ἐφόδια κακῶν ἐδόθη τὰ χρήματα; Λύτρον ψυχῆς. Μὴ γὰρ ἀφορμὴ ἀπωλείας; Ἀλλ' ἀναγκαῖος ὁ πλοῦτος διὰ τοὺς παῖδας. Εὐπρόσωπος ἀφορμὴ πλεονεξίας αὕτη· τοὺς γὰρ παῖδας προβάλλεσθε,

Ἡ παραβολὴ τοῦ Λαζάρου.

τρέξουν νά ἱκανοποιήσουν τίς ἀτέλειωτες ἐπιθυμίες της, νά συγκεντρώσουν τούς βαφεῖς, τούς χρυσοχόους, τούς ἀρωματοποιούς, τούς ὑφαντές, τούς διακοσμητές. Μέ τίς συνεχεῖς προσταγές της οὔτε μιά στιγμή δέν ἀφίνει τόν ἄνδρα της ν' ἀναπνεύση. Κανένας πλοῦτος δέν ἐπαρκεῖ γιά νά ἱκανοποιήση τίς γυναικεῖες ἐπιθυμίες, ἀκόμα κι' ἄν τρέχη σάν ποτάμι...

Ὡς πότε θἆναι παντοδύναμο τό χρυσάφι, τῶν ψυχῶν ἡ ἀγχόνη, τ' ἀγκίστρι τοῦ θανάτου, τῆς ἁμαρτίας τό δόλωμα; Ὡς πότε θά κυβερνάη ὁ πλοῦτος, ἡ αἰτία τοῦ πολέμου, γιά τόν ὁποῖο κατασκευάζονται ὅπλα, γιά τόν ὁποῖο ἀκονίζονται ξίφη; Ἐξ αἰτίας τοῦ πλούτου συγγενεῖς λησμονοῦν τούς φυσικούς δεσμούς τῆς συγγένειας, ἀκόμα κι' ἀδελφοί ἀλληλοϋποβλέπονται μέ φονικές διαθέσεις. Χάριν τοῦ πλούτου οἱ ἐρημιές τρέφουν τούς ληστές, ἡ θάλασσα τούς πειρατές καί οἱ πόλεις τούς συκοφάντες. Ποιός εἶναι ὁ πατέρας τῆς ψευτιᾶς; Ποιός ὁ δημιουργός τῆς πλαστογραφίας; Ποιός ὁ γεννήτορας τῆς ἐπιορκίας; Δέν εἶναι ὁ πλοῦτος, δέν εἶναι ἡ ἀγωνιώδης μέριμνα γιά τήν ἀπόκτησή του; Τί παθαίνετε ταλαίπωροι ἄνθρωποι; Ποιός ἔκαμε ὥστε, τά οἰκονομικά μέσα πού ἔχουν προορισμό νά σᾶς ὑπηρετοῦν, νά στραφοῦν ἐναντίον σας (ἀπό ὑπηρέτες δηλ. νά γίνουν δυνάστες σας); Σύνεργα γιά τή συντήρηση τῆς ζωῆς εἶναι. Μήπως δόθηκαν σάν ἐργαλεῖα τοῦ κακοῦ τά χρήματα; Λύτρα εἶναι γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ψυχῆς ἀπό τήν ἁμαρτία. Μήπως δόθηκαν γιά νά γίνουν αἰτία ἀπώλειας; Ἀλλά, θά ἰσχυρισθοῦν οἱ πλούσιοι, ὁ πλοῦτος εἶναι ἀναγκαῖος γιά τήν ἐξασφάλιση τῶν παιδιῶν. Εὔσχημη πρόφαση πλεονεξίας ὁ ἰσχυρισμός αὐτός. Προβάλλετε δηλ. σάν δικαιολογία τά παιδιά, ἐνῶ στήν πραγματικότητα ἀποκαλύπτετε τίς βαθύτερες διαθέσεις τῆς καρδιᾶς σας. Μή φορτώνεις τίς προσωπικές σου εὐθύνες στόν ἀθῶο. Ἔχει κι' αὐτός τό δικό του Κριτή (στόν ὁποῖο θά λογοδοτήση γιά τίς προσωπικές πράξεις του). Ἔχει τό δικό του Προνοητῆ πού φροντίζει γι' αὐτόν. Ἀπό ἄλλον (τόν Θεό) πῆρε τή φλόγα τῆς ζωῆς, ἀπ' αὐτόν περιμένει καί τά ὑλικά ἐφόδια τά ἀπα-

τὴν δὲ καρδίαν πληροφορεῖτε. Μὴν αἰτιῶ τὸν ἀναίτιον· ἴδιον ἔχει δεσπότην, ἴδιον ἔχει οἰκονόμον· παρ' ἄλλου τὴν ζωὴν ἐδέξατο, παρ' αὐτοῦ τὰς ἀφορμὰς ἀναμένει τοῦ βίου. Μὴ τοῖς γεγαμηκόσιν οὐκ ἐγράφη τὰ εὐαγγέλια. Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς;

Ὅτε ᾔτεις παρὰ τοῦ Κυρίου τὴν εὐπαιδίαν, ὅτε ἠξίου γενέσθαι τέκνων πατήρ, ἆρα προσέθηκας τοῦτο. Δός μοι τέκνα, ἵνα παρακούσω τῶν ἐντολῶν σου; δὸς μοι τέκνα ἵνα μὴ φθάσω εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν; Τὶς δὲ καὶ ἐγγυητὴς ἔσται τῆς τοῦ παιδὸς προαιρέσεως, ὅτι εἰς δέον χρήσεται τοῖς δοθεῖσι;

Πολλοῖς γὰρ ὁ πλοῦτος ὑπηρέτης ἀκολασίας ἐγένετο. Ἢ οὐκ ἀκούεις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ λέγοντος· Εἶδον ἀρρωστίαν δεινήν, πλοῦτον φυλασσόμενον τῷ παρ' αὐτοῦ εἰς κακίαν αὐτῷ; καὶ πάλιν, ὅτι Ἀφίω ἐγὼ αὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ μετ' ἐμὲ· Καὶ τὶς οἶδεν εἰ σοφὸς ἔσται, ἢ ἄφρων; Ὅρα δὴ οὖν μή, μετὰ μυρίων πόνων τὸν πλοῦτον ἀθροίσας, ὕλην ἁμαρτημάτων ἑτέροις παρασκευάσῃς, εἶτα εὑρεθῇς διπλὰ τιμωρούμενος, ὧν τε αὐτὸς ἠδίκησας, καὶ ὧν ἕτερον ἐφωδίασας. Μὴ οὐχὶ παντὸς τέκνου οἰκειοτέρα σοὶ ἐστιν ἡ ψυχή; Μὴ οὐχὶ πάντων μᾶλλον εἰς οἰκειότητα προσεγγίζει; Πρώτη αὐτῇ ἀπόδος τὰ πρεσβεῖα τῆς κληρονομίας, πλουσίας αὐτῇ παράσχου τὰς ἀφορμὰς τῆς ζωῆς· καὶ τότε τοῖς παισὶ διαιρήσεις τὸν βίον. Οἱ μέν γε παῖδες παρὰ γονέων μὴ διαδεξάμενοι, ἑαυτοῖς πολλάκις οἴκους ἐποίησαν· ἡ ψυχὴ δέ, παρὰ σοῦ ἐγκαταλειφθεῖσα, παρὰ τίνος ἐλεηθήσεται;...»

(P.G. 31, 288-300).

ραίτητα γιά τή συντήρησή του. Μήπως γιά τούς παντρεμένους δέν ἰσχύει αὐτό πού εἶναι γραμμένο στά Εὐαγγέλια: *«Ἄν θέλεις νά εἶσαι τέλειος, πούλησε τά ὑπάρχοντά σου καί μοίρασε τά χρήματα στούς φτωχούς;»*

Ὅταν ζητοῦσες ἀπό τόν Θεό τήν εὐτεκνία, ὅταν ζητοῦσες ἐπίμονα νά γίνης πατέρας παιδιῶν, ἄραγε, πρόσθεσες καί τοῦτο: δός μου παιδιά γιά νά παρακούσω τίς ἐντολές σου; Δός μου παιδιά γιά νά μήν ἀξιωθῶ νά φτάσω στήν οὐράνια βασιλεία σου; Ἀλλ' ἐκτός αὐτοῦ, ποιός σοῦ ἐγγυᾶται γιά τίς καλές διαθέσεις τοῦ παιδιοῦ, ὅτι δηλ. θά χρησιμοποιήση σωστά ἐκεῖνα πού θά τοῦ δώσης;

Εἶναι γνωστό πώς γιά πολλούς ὁ πλοῦτος ἀποδείχθηκε ὑπηρέτης ἀκολασίας. Ἤ μήπως δέν ἀκοῦς τόν Ἐκκλησιαστή πού λέει: εἶδα φοβερή διαστροφή κι' ἀρρώστια, δηλ. τόν πλοῦτο πού φυλάγεται στό σπίτι τοῦ πλούσιου νά γίνεται αἰτία κακοῦ γιά τόν ἴδιο; Κι' ἀκόμα; ἀφίνω τόν πλοῦτο στόν ἀπόγονό μου· ποιός ὅμως γνωρίζει ἄν θά βγῆ μυαλωμένος ἤ ἀνόητος; Πρόσεξε λοιπόν καλά μήπως, συγκεντρώνοντας μὲ χίλια βάσανα τόν πλοῦτο, δέν κάνεις τίποτα ἄλλο, παρά νά προετοιμάζης γιά ἄλλους ὑλικό κι' ἀφορμές ν' ἁμαρτήσουν καί στό τέλος βρεθῆς διπλά ἔνοχος τιμωρίας καί γιά τίς ἀδικίες δηλ. πού ὁ ἴδιος διέπραξες γιά νά πλουτίσης καί γιά τά μέσα διαφθορᾶς μέ τά ὁποῖα ἄλλον ἐφοδίασες. Μήπως ἀπό ὁποιοδήποτε παιδί δέν σοῦ εἶναι προσφιλέστερη ἡ ψυχή; Μήπως ἀπό ὅλα δέν σοῦ εἶναι αὐτή περισσότερο συγγενής; Σ' αὐτήν λοιπόν παραχώρησε τά πρωτεῖα τῆς κληρονομιᾶς, πλουσιοπάροχα δός της τά ἐφόδια τῆς αἰώνιας ζωῆς. Κι' ὅταν αὐτό θἄχη γίνει, τότε πιά ἀσχολήσου καί μέ τή μοιρασιά τῆς περιουσίας σου στά παιδιά σου. (Βέβαια ἡ περιουσία σου θά εἶναι τότε κατ' ἀνάγκην μικρή. Τοῦτο ὅμως δέν ἔχει σημασία). Παιδιά πού δέν κληρονόμησαν τίποτα ἀπό τούς γονεῖς τους, δημιούργησαν μόνα τους ὁλόκληρα νοικοκυριά. Ἡ ψυχή σου ὅμως, ὅταν ἀπό σένα τόν ἴδιο ἐγκαταλειφθῆ, ἀπό ποιόν θά βρῆ ἔλεος καί βοήθεια;...

Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΚΑΡΠΟΣ ΠΛΕΟΝΕΞΙΑΣ ΚΙ ΑΡΠΑΓΗΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

(Ἀπὸ τὴν ΙΒ΄ ὁμιλία
στὴν Α΄ πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολὴ)

ΚΕΙΜΕΝΟ

«... Εἰ γὰρ τὰ βιωτικὰ πράγματα καὶ ἐπίκηρα καὶ φθαρτὰ πόνων χωρὶς καὶ ἱδρώτων οὐδέποτε παραγίνεται τοῖς ἀνθρώποις, πολλῷ μᾶλλον τὰ πνευματικά.

Τί δέ, φησί, τοὺς ἐπιτυγχάνοντας οὐχ ὁρᾷς, τοὺς δι' ὀλίγων πόνων μεγάλα κτησαμένους ἀγαθά; Ποῖα ἀγαθά; χρήματα, καὶ οἰκίας, καὶ πλέθρα γῆς τόσα καὶ τόσα, καὶ ἀνδραπόδων ἀγέλας, καὶ σταθμὸν ἀργυρίου καὶ χρυσίου; ταῦτα λέγεις ἀγαθά, καὶ οὐκ ἐγκαλύπτῃ, οὐδὲ καταδύῃ, ἄνθρωπος περὶ οὐρανοῦ φιλοσοφεῖν προστεταγμένος, καὶ πρὸς τὰ τῆς γῆς κεχηνὼς πράγματα, καὶ ἀγαθὰ καλῶν ἃ μηδενός ἐστιν ἄξια λόγου;

Εἰ ταῦτα ἀγαθά, πάντως καὶ τοὺς κεκτημένους αὐτὰ ἀγαθοὺς δεῖ καλεῖν· ὁ γὰρ ἀγαθόν τι ἔχων, πῶς οὐκ ἀγαθός; Τί οὖν, εἰπέ μοι; ὅταν οἱ κεκτημένοι αὐτὰ πλεονεκτῶσιν, ἁρπάζωσιν, ἀγαθοὺς αὐτοὺς καλέσομεν; Εἰ γὰρ ἀγαθὸν ὁ πλοῦτος, ἀπὸ δὲ πλεονεξίας συνάγεται, ὅσῳ ἂν αὔξηται, τοσούτῳ μᾶλλον τὸν ἔχοντα ἀγαθὸν ποιήσει νομίζεσθαι. Ἆρα

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Ἐάν δηλαδή τά βιοτικά πράγματα τά ὁποῖα καί πρόσκαιρα εἶναι καί φθαρτά δέν ἀποκτῶνται ἀπό τούς ἀνθρώπους χωρίς κόπους καί ἱδρῶτες, πολύ περισσότερο τά πνευματικά.

Ἀλλά τί, θ' ἀντείπη κανείς, δέ βλέπεις τούς πιασμένους οἰκονομικά, αὐτούς πού μέ λίγους κόπους ἀπέκτησαν πολλά ἀγαθά; Ποιά ἀγαθά; Χρήματα καί σπίτια καί στρέμματα γῆς τόσα καί τόσα καί κοπάδια ἀπό δούλους κι' ἀσήμι καί χρυσάφι σέ μεγάλες ποσότητες; Αὐτά ἀποκαλεῖς ἀγαθά καί δέ σκεπάζεις τό πρόσωπό σου ἀπό ντροπή καί δέ ζητᾶς ν' ἀνοίξη ἡ γῆ νά σέ καταπιῆ, πού ἐνῶ σάν ἄνθρωπος ἔχεις προσταχθῆ νά φιλοσοφῆς γιά τόν οὐρανό, ἀποθαυμάζεις μ' ἀνοιχτό τό στόμα γήϊνα πράγματα κι' ἀποκαλεῖς ἀγαθά αὐτά πού εἶναι τελείως ἀνάξια λόγου;

Ἐάν αὐτά εἶναι ἀγαθά, τότε θά πρέπει ὁπωσδήποτε νά ἀποκαλοῦμε καί τούς κατόχους τους ἀγαθούς. Γιατί κάποιος πού ἔχει κάτι τό ἀγαθό, μπορεῖ νά μήν εἶναι κι' ὁ ἴδιος ἀγαθός; Τί λοιπόν, εἰπέ μου; Ὅταν οἱ κάτοχοί τους πλεονεκτοῦν κι' ἁρπάζουν, θά τούς ἀποκαλέσουμε ἀγαθούς; Ἐάν δηλ. εἶναι ἀγαθό πρᾶγμα ὁ πλοῦτος, ὅσο μεγαλώνει, τόσο περισσότερο θά κάμη νά νομίζεται ἀγαθός ὁ κάτοχός του.

οὖν ἀγαθὸς ὁ πλεονεκτῶν; Εἰ δὲ ὁ πλοῦτος ἀγαθός, ὑπὸ δὲ πλεονεξίας αὔξεται, ὅσῳ ἂν πλεονεκτῇ, ἀγαθώτερος ἔσται. Εἶδες τὴν ἐναντίωσιν; Ἀλλὰ ἂν μὴ πλεονεκτῇ, φησί.

Καὶ πῶς ἔνι γενέσθαι; ὀλέθριον γὰρ τὸ πάθος, καὶ οὐκ ἔστιν, οὐκ ἔστι μὴ ἀδικοῦντα πλουτεῖν. Τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἀπεφήνατο λέγων, ποιήσατε ὑμῖν φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας. Τί οὖν, φησιν, ἂν παρὰ πατρὸς δέξηται τὸν κλῆρον; Τὰ ἐξ ἀδικίας συλλεγέντα ἐδέξατο. Οὐ γὰρ δὴ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ὁ πρόγονος ἐκείνου πλούσιος ἦν, ἀλλὰ πολλοὺς ἑτέρους εἰκὸς πρὸ ἐκείνου γεγενῆσθαι, εἶτα ἐν τοῖς πολλοῖς εὑρεθῆναί τινα ἀδίκως τὰ τῶν ἄλλων εἰληφότα καὶ καρπούμενον...»

(P.G. 62, 561-2).

Δεδομένου ὅμως ὅτι μέ τήν πλεονεξία συγκεντρώνεται, δέν καταλήγομε στό συμπέρασμα ὅτι εἶναι ἀγαθός ὁ πλεονέκτης; Ἐάν δέ ὁ πλοῦτος εἶναι ἀγαθός, εἶναι δέ γνωστό ὅτι μέ τήν πλεονεξία αὐξάνει, ὅσο πλεονεκτεῖ ὁ κάτοχός του, τόσο περισσότερο ἀγαθός θά εἶναι. Εἶδες τήν ἀντίφαση (στήν ὁποία ὁδηγεῖ ἡ ἄποψη ὅτι ὁ πλοῦτος εἶναι κάτι τό ἀγαθό); Ἀλλ᾽ ἐάν δέν πλεονεκτεῖ, θ᾽ ἀντείπει κανείς. Καί πῶς εἶναι δυνατό νά συμβῆ αὐτό;

Ἐρωτῶ γιατί εἶναι ὀλέθριο τό πάθος τῆς πλουτομανίας καί δέν εἶναι, δέν εἶναι μέ κανένα τρόπο δυνατό νά πλουτῆ κανείς χωρίς ν᾽ ἀδικῆ. Τοῦτο καί ὁ Χριστός τό ἐπιβεβαίωσε λέγοντας: «*Ποιήσατε ὑμῖν φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας*». Τί λοιπόν, θ᾽ ἀντείπη κανείς, μ᾽ ἄδικα μέσα θά ἔχη πλουτίσει ἄν κληρονομήση τόν πλοῦτο ἀπ᾽ τόν πατέρα του; Τά προϊόντα τῆς ἀδικίας κληρονόμησε. Γιατί δέν ἦταν βέβαια πλούσιος ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Ἀδάμ ὁ πρόγονός του, ἀλλά φυσικό εἶναι νά ὑποθέσουμε ὅτι πολλοί ὑπῆρξαν πρίν ἀπ᾽ αὐτόν, κάποιος δέ ἀπό τούς πολλούς ἅρπαξε τά ἀγαθά τῶν ἄλλων καί τά καρπώθηκε...

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑΣ

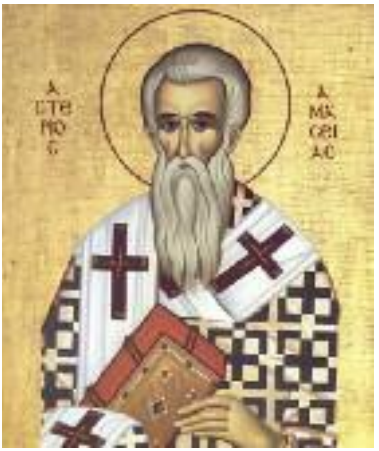
ΑΣΤΕΡΙΟΥ ΑΜΑΣΕΙΑΣ

(Ὁμιλία στὸν οἰκονόμο τῆς ἀδικίας
(Λουκ. ΙΣΤ′, 1-13))

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Πολλάκις ὑμῖν εἶπον διαλεγόμενος, ὅτι πεπλασμένη τις καὶ ψευδὴς ἔννοια τοῖς ἀνθρώποις ἐμπεσοῦσα, πληθύνει τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἐλαττοῖ τὰ ἀγαθά, ἅπερ ἕκαστος ὀφείλομεν ἐπὶ τῆς ἑαυτῶν πολιτείας ἀσκεῖν. Αὕτη δὲ ἐστιν τὸ νομίζειν, ὅτι πάντα ὅσα ἔχομεν ἐν τῇ χρήσει τοῦ βίου, ὡς κύριοι κεκτήμεθα καὶ δεσπόται. Καὶ ταύτης ἕνεκεν τῆς ὑπολήψεως, σφοδρῶς ὑπὲρ αὐτῶν διαμαχόμεθα, καὶ πολεμοῦμεν, καὶ δικαζόμεθα, καὶ εἰς ἄκρον αὐτῶν περιερχόμεθα, ὡς ἐξαιρέτων κτημάτων.

Ἡ δὲ ἀλήθεια οὐχ οὕτως ἔχει· ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἐναντίως. Πάντα γὰρ ὧν ἀπολάβομεν, οὐχ ἡμέτερα· οὔτε μὴν ἡμεῖς, ὡς αὐθένται καὶ κύριοι, τῷ βίῳ τούτῳ, ὡς ἡμετέρα οἰκία, ἐνωκίσθημεν· ἀλλ' ὡς πάροικοι, καὶ ἐπήλυδες, καὶ μετα-

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Πολλές φορές, μιλώντας, σᾶς εἶπα ὅτι κάποια πλαστή καί ψεύτικη ἰδέα καρφώθηκε στό μυαλό τῶν ἀνθρώπων, ἡ ὁποία πληθαίνει τά ἁμαρτήματα καί ἐλαττώνει τίς καλές πράξεις πού ὁ καθένας μας ὀφείλει ν᾽ ἀσκῆ μέ τήν ὅλη συμπεριφορά του. Καί ἡ ἰδέα αὐτή εἶναι τό νά νομίζουμε ὅτι ὅλα ὅσα χρησιμοποιοῦμε στή ζωή μας τά ἐξουσιάζομε σάν κύριοι κι᾽ αὐθέντες. Καί ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως διαπληκτιζόμεθα ἄγρια γι᾽ αὐτά καί φιλονεικοῦμε καί καταφεύγομε στά δικαστήρια καί συγκεντρώνομε ὅσο μποροῦμε περισσότερα ἀπ᾽ αὐτά σά νά ἐπρόκειτο γιά ἐξαιρετικῆς σημασίας ἀποκτήματα.

Ἡ ἀλήθεια ὅμως ὄχι μόνο δέ συμφωνεῖ, ἀλλά εἶναι καί τελείως ἀντίθετη. Ὅλα δηλαδή ὅσα ἀπολαμβάνομε δέν εἶναι δικά μας. Οὔτε καί μεῖς ἀκόμα οἱ ἴδιοι δέν εἴμαστε ἐγκατεστημένοι μέ τήν ἰδιότητα τοῦ κύριου καί τοῦ ἀφθέντη σέ τούτη ἐδῶ τή ζωή σά σέ δικό μας σπίτι. Ἀλλά σάν πάροικοι καί ξενομερίτες καί μετανάστες, ὁδηγούμεθα ἐκεῖ ὅπου δέν θέλομε κι᾽ ὅταν δέν τό περιμένομε. Ἀποχωριζόμεθα δέ ἀπό τά ὑπάρχοντά μας ὅταν τό θελήση ὁ Θεός, ὁ κύριος τῆς κτίσεως. Γι᾽ αὐτό καί εἶναι εὐκολομετάβλητο πρᾶγμα ἡ πρόσκαιρη τούτη ζωή. Κι᾽ αὐτός πού θεωρεῖται σήμερα ἔνδοξος, αὔριο

νάσται, ἀγόμεθα ὅπου οὐ θέλομεν καὶ ἡνίκα οὐ προσδοκῶμεν. Ἀφαιρούμεθα δὲ τῶν ὄντων, ὅταν δόξῃ τῷ Κυρίῳ τῆς κτίσεως. Διὸ καὶ εὐμετάβολον χρῆμά ἐστιν τὸ τῆς ἐπικήρου ταύτης ζωῆς· καὶ ὁ σήμερον ἔνδοξος, αὔριον ἐλεεινός, οἴκτου καὶ βοηθείας ἄξιος· ὁ νῦν εὔπορος καὶ εὐθυνούμενος ταῖς ὕλαις τοῦ πλούτου, πένης μετὰ μικρόν, οὐδὲ τὸν ἄρτον οἴκοθεν ἔχων, ὃν προσφέρηται εἰς ζωήν. Καὶ τούτῳ μάλιστα ὁ Θεός ἡμῶν, τῶν θνητῶν ὑπερέχει, τῷ ἀεὶ ὁ αὐτὸς εἶναι, καὶ ὡσαύτως ἔχειν, καὶ ἀναφαίρετον κεκτῆσθαι, ζωήν, καὶ δόξαν, καὶ δύναμιν...

...Πάροικος γὰρ εἶ, ὀλιγοχρονίου χρήσεως καὶ παροδικῆς λαβὼν συγχώρησιν. Εἰ ἀμφιβάλλεις, ἐπὶ τοῖς γνωρίμοις κατάμαθε τὰ γινόμενα, καὶ τῇ ἀψευδεῖ διδασκάλῳ, τῇ πείρᾳ, παιδεύθητι.

Κέκτησαι χωρίον, ἢ παρὰ πατέρων λαβών, ἢ ἀπὸ τινὸς συναλλάγματος κύριος γεγονώς. Ἀναλόγισαι οὖν τῇ μνήμῃ καὶ ἀπαρίθμησαι πάντας, εἰ δύνασαι, τοὺς πρὸ σοῦ κατεσχηκότας αὐτό· ἐπίβαλλε δὲ καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ τὸν νοῦν, καὶ πόσοι αὐτοῦ κυριεύουσι μετὰ σὲ κατανόησον. Φράσον δέ μοι, τίνος ἡ δεσποτεία, καὶ τίσι κατ' ἐξαίρετον διαφέρουσα τοῖς ἐσχηκόσι, τοῖς ἔχουσιν, ἢ τοῖς μέλλουσιν; Εἰ γάρ τις ἐκ μηχανῆς πάντας ἀθροίσειεν, εὑρεθήσονται πλείους τῶν βώλων οἱ κεκτημένοι. Μᾶλλον δέ, εἴπερ ἀκριβῶς βούλει κατιδεῖν τίνι παρόμοιος ὁ βίος ἡμῶν μνημόνευσον εἴποτε ὥρᾳ θέρους ὁδοιπορῶν, ἐθεάσω δένδρον ἀμφιθαλές, ἐπὶ πολὺ τοῦ πλάτους καὶ τοῦ μήκους διῆκον, ἱκανὸν τῇ σκιᾷ οἰκίας πληρῶσαι χρείαν. Τούτῳ τερφθεὶς ὑπῆλθες,

καταντάει ἐλεεινός, ἄξιος οἴκτου καί βοήθειας· αὐτός πού τώρα εἶναι εὔπορος καί διαθέτει ἄφθονα πλούτη, σέ λίγο μεταβάλλεται σέ ζητιάνο πού δέν ἔχει ἀπό δικούς του πόρους οὔτε τό ἀπαραίτητο ψωμί γιά νά συντηρηθῆ στή ζωή. Καί κατά τοῦτο κυρίως διαφέρει ὁ Θεός ἀπό μᾶς τούς θνητούς, κατά τό ὅτι δηλαδή εἶναι πάντοτε ὁ ἴδιος κι᾽ ἀπαράλλαχτος καί διαθέτει ἀναφαίρετη ζωή καί δόξα καί δύναμη...

...Προσωρινός εἶσαι πάνω στή γῆ, στά ἀγαθά τῆς ὁποίας σοῦ ἔχει παραχωρηθῆ ἁπλό δικαίωμα χρήσεως κι᾽ αὐτό τόσο σύντομο καί παροδικό. Ἐάν ἀμφιβάλλεις γι᾽ αὐτό, πᾶρε γνωστά σου παραδείγματα καί μελέτησε καλά τά συμβάντα καί διδάξου ἀπό τόν ἀλάνθαστο δάσκαλο, τήν πείρα.

Ἔχεις ἕνα χωράφι τό ὁποῖο εἴτε κληρονόμησες ἀπό τούς προγόνους σου, εἴτε ἀπόκτησες μέ κάποια συναλλαγή. Ἀναλογίσου λοιπόν καί λογάριασε, ἄν μπορεῖς, ὅλους ἐκείνους πού τό ἐξουσίασαν πρίν ἀπό σένα· μετάθεσε δέ τή σκέψη σου καί στό μέλλον καί συλλογίσου πόσοι πρόκειται μετά ἀπό σένα νά τό ἐξουσιάσουν. Πές μου τώρα σέ ποιόν ἀνήκει ἡ κυριότητα; Ποιῶν ἡ κυριότητα διαφέρει οὐσιαστικά ἀπό τήν κυριότητα τῶν ἄλλων; Ἐκείνων πού τό εἶχαν στό παρελθόν, ἐκείνων πού τώρα τό ἔχουν, ἤ ἐκείνων πού θά τό ἔχουν μελλοντικά; Ἐάν δηλαδή τούς συγκεντρώση κανείς ὅλους μέ μιᾶς, θά βρεθοῦν περισσότεροι κι᾽ ἀπό τούς βόλους τοῦ χωραφιοῦ οἱ κάτοχοί του. Κι᾽ ἀκόμα, ἄν θέλεις ν᾽ ἀντιληφθῆς ἀκριβῶς μέ τί εἶναι παρόμοια ἡ ζωή μας, θυμήσου ὅταν κάποτε, σέ περίοδο θέρους, ὁδοιπορώντας, εἶδες δένδρο μέ πυκνό καί πλούσιο φύλλωμα, ἱκανό ν᾽ ἀναπληρώση μέ τή σκιά του τήν ἀνάγκη σπιτιοῦ. Εὐχαριστημένος ἀπό τή θέα του, ἦλθες ἀπό κάτω καί, γιά ὅσο χρόνο σοῦ ἦταν δυνατό, παρέμεινες ἐκεῖ. Ὅταν δέ ἦλθε ἡ στιγμή τῆς ἀναχωρήσεως κι᾽ ἐνῶ θά ἤθελες μόλις τότε νά φθάνης στό δένδρο, ἄλλος ὁδοιπόρος κατέφθασε. Καί σύ μέν φόρτωνες τίς ἀποσκευές σου, ἐνῶ ἐκεῖνος κατέβαζε τίς δικές του, καί μέ μιᾶς δια-

καί, ἐφ' ὅσον ἐξῆν, ἐκεῖσε κατέμεινες. Ἐπεὶ δὲ ἔδει πάλιν ἀπᾶραι, καὶ σοῦ βουλομένου τὴν ἄφιξιν, ἕτερος ὁδοιπόρος ἐπέστη. Καὶ σὺ μὲν ἐφόρτους τὴν ἀποσκευήν· ὁ δὲ τὴν ἰδίαν καθῄρει, καὶ πάντα τὰ σὰ ἀθρόον διεδέξατο, τήν στιβάδα, τὸ πῦρ, τὴν τοῦ δένδρου σκιάν, τὸ παραῤῥέον ὕδωρ. Καὶ ὁ μὲν εἴχετο τῆς κατακλίσεως· σὺ δέ, τοῦ περιπάτου. Ἐτέρφθη κἀκεῖνος, εἶτα ἀφῆκεν· καὶ τὸ ἓν δένδρον ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἐγένετο τάχα δέκα ξένων ὀλιγοχρόνιον καταφύγιον· καὶ τὸ πάντων γενόμενον, ἑνὸς ἦν τοῦ ὄντος κυρίου.

Οὕτωσὶ δὲ καὶ αἱ περιουσίαι τῆς ἐνταῦθα διαγωγῆς, τέρπουσι μὲν πολλοὺς καὶ τρέφουσι· τῆς δεσποτείας μόνῳ τῷ Θεῷ προσηκούσης, τῷ ἄφθαρτον καὶ ἀνώλεθρον ἔχοντι τὴν ζωήν. Ἐθεάσω καὶ πανδοχεῖον, ἐφ' οὗ πάντως ὁδεύων κατέλυσας· ἔλαβες δὲ ἐκεῖθεν πολλά, βαστάζων μηδέν, κλίνην, τράπεζαν, ἐκπώματα, πίνακα, ἄλλα σκεύη παντοδαπά. Οὐδέπω δὲ που πρὸς αὐτάρκειαν χρησαμένου, ἦκεν ἄλλος πνευστιῶν, κεκονιαμένος κατεπείγων σε καὶ ἐξείρων τοῦ πανδοχείου, καὶ ζητῶν τὰ ἀλλότρια ὡς ἐξαίρετα.

Τοιοῦτος ἡμῶν ὁ βίος, ἀδελφοί, καὶ εἴτι τῶν λεχθέντων παροδικώτερον. Ἐγὼ δὲ θαυμάζω τοὺς λέγοντας· Τὸ χωρίον μου· καί, ἡ οἰκία μου· ὅπως ματαίῳ συλλαβῇ ἐξοικειοῦνται τὰ μὴ προσήκοντα, καὶ τρισὶ στοιχείοις ἀπατηλοῖς ἐναγκαλίζονται τὰ ἀλλότρια. Ὡς γὰρ τὰ τῶν θαυματοποιῶν προσωπεῖα, ἔχει μὲν οὐδεὶς κατ' ἐξαίρετον, πάντες δὲ ἐπιτίθενται οἱ τῶν δραμάτων ὑποκριταί· οὕτω τὴν γῆν καὶ τὰς ἀπ' ἐκείνης ὕλας, ἄλλοι ἐξ ἄλλων ὡς ἱμάτια μετενδύονται».

(P.G. 40, 180-184).

δεχόταν ὅλα ὅσα μέχρι πρίν ἀπό λίγο ἦσαν δικά σου, δηλ. τό χορταρένιο στρῶμα, τή φωτιά, τή σκιά τοῦ δένδρου, τό τρεχούμενο ἐκεῖ κοντά νερό. Κι᾽ ἐκεῖνος μέν ἑτοιμαζόταν νά ξαπλώση, σύ δέ ξανάρχιζες τήν ὁδοιπορία. Ξεκουράσθηκε κι᾽ ἐκεῖνος καί τά ἐγκατέλειψε μετά ὅλα· καί τό ἕνα δένδρο ἔγινε μέσα σέ μιά μέρα γιά δέκα ξένους ὀλιγοχρόνιο καταφύγιο· κι᾽ αὐτό πού περιῆλθε διαδοχικά στήν κατοχή ὅλων, ἀνῆκε σ᾽ ἕνα μόνο πραγματικό κύριο.

Τό ἴδιο ἀκριβῶς συμβαίνει καί μέ τίς περιουσίες πού χρησιμοποιοῦμε στό πέρασμά μας ἀπό τήν παροῦσα ζωή. Τέρπουν μέν πολλούς καί τούς τρέφουν, ἡ κυριότητα ὅμως πάνω σ᾽ αὐτές ἁρμόζει μόνο στό Θεό, τοῦ ὁποίου ἡ ζωή εἶναι ἄφθαρτη κι᾽ ἀθάνατη. Θἄτυχε νά δῆς καί πανδοχεῖο στό ὁποῖο ὁπωσδήποτε σέ κάποια ὁδοιπορία σου θά κατέλυσες. Δέχθηκες λοιπόν ἐκεῖ πολλά πράγματα, ἐνῶ δέν κρατοῦσες μαζί σου τίποτα, δηλ. κρεβάτι, τραπέζι, κύπελλα, πιάτα καί διάφορα ἄλλα σκεύη. Προτοῦ ὅμως καλά-καλά τά χρησιμοποιήσης γιά τίς ἀνάγκες σου, κατέφθασε ἄλλος λαχανιασμένος, σκονισμένος πού σέ βίαζε ἐπίμονα νά βγῆς ἀπό τό πανδοχεῖο καί ζητοῦσε τά ξένα πράγματα σάν ἀποκλειστικά δικά του.

Τέτοια εἶναι ἡ ἐπίγεια ζωή μας, ἀδελφοί, κι᾽ ἀπό ὅ,τι τήν περιγράψαμε ἀκόμα πιό παροδική. Ἐγώ δέ θαυμάζω αὐτούς πού λένε: τό χωράφι μου καί τό σπίτι μου, θαυμάζω πῶς μέ μία μάταιη συλλαβή (ὅπως εἶναι ἡ λέξη μου) ἰδιοποιοῦνται πράγματα πού δέν τούς ἀνήκουν καί μέ τρία ἀπατηλά γράμματα (αὐτά πού σχηματίζουν τό μου) ἀγκαλιάζουν τά ξένα πράγματα. Ὅπως δηλαδή οἱ προσωπίδες πού χρησιμοποιοῦνται στά θέατρα δέν ἀνήκουν ἀποκλειστικά σέ κανένα, ἀλλά τίς φορᾶνε ἐκ περιτροπῆς ὅλοι οἱ ἠθοποιοί, ἔτσι καί τή γῆ καί τά προϊόντα πού προέρχονται ἀπ᾽ αὐτήν, ὁ ἕνας κατόπιν τοῦ ἄλλου τά ἐγκαταλείπουν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλάζοντάς τα ὅπως ἀλλάζουν ἐνδύματα.

Όλα είναι κοινά

Ιωάννου του Χρυσοστόμου

(Ἀπὸ τὴν 10η ὁμιλία
στὴν Α΄ πρὸς Κορινθίους)

ΚΕΙΜΕΝΟ

«... Πάντα γὰρ παρὰ τοῦ Χριστοῦ ἔχομεν· καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι καὶ τὸ ἀναπνεῖν, καὶ τὸ φῶς καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὴν γῆν· κἂν ἀποκλείσῃ τι τούτων, ἀπωλόμεθα καὶ διεφθάρημεν· πάροικοι γὰρ ἐσμεν καὶ παρεπίδημοι. Τὸ δὲ ἐμὸν καὶ τὸ σὸν τοῦτο ῥήματά ἐστι ψιλὰ μόνον· ἐπὶ δὲ πραγμάτων οὐχ ἕστηκε. Καὶ γὰρ εἰ τὴν οἰκίαν σὴν εἶναι φής, ῥῆμά ἐστι πράγματος ἔρημον. Καὶ γὰρ καὶ ὁ ἀὴρ καὶ γῆ καὶ ὕλη τοῦ Δημιουργοῦ, καὶ σὺ δὲ αὐτὸς ὁ κατασκευάσας αὐτήν, καὶ τὰ ἄλλα δὲ πάντα. Εἰ δὲ ἡ χρῆσις σή, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἄδηλος, οὐ διὰ τὸν θάνατον μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ θανάτου διὰ τὸ τῶν πραγμάτων εὐρίπιστον. Ταῦτ' οὖν συνεχῶς παρ' ἑαυτοῖς γράφοντες, φιλοσοφήσωμεν, καὶ δύο τὰ μέγιστα κερδανοῦμεν· εὐχάριστοί τε γὰρ ἐσόμεθα καὶ ἔχοντες καὶ ἀφαιρούμενοι, καὶ οὐ μὴ δουλεύσωμεν τοῖς παρατρέχουσι καὶ τοῖς οὐχ ἡμῶν...

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

...Γιατί τά πάντα ἀπό τόν Χριστό τά ἔχομε πάρει. Κι᾽ αὐτήν ἀκόμα τήν ὕπαρξή μας μέ τό θέλημά του τήν ἔχομε καί τή ζωή μας καί τήν ἀναπνοή μας καί τό φῶς καί τόν ἀέρα κι᾽ ὁλόκληρη τή γῆ· κι᾽ ἄν μᾶς στερήση ἕνα ἀπ᾽ αὐτά τά ἀγαθά, ἀμέσως θά χαθοῦμε καί θά καταστραφοῦμε. Ξενομερίτες δηλ. εἴμαστε καί περαστικοί ἀπό τή γῆ. Ὅσο γιά τούς ὅρους πού χρησιμοποιοῦμε: *«τό δικό μου»* καί *«τό δικό σου»* πρόκειται γιά ἁπλές λέξεις πού δέν ἀνταποκρίνονται στήν πραγματικότητα. Καί πράγματι, ἄν ἰσχυρισθῆς ὅτι τό σπίτι σου εἶναι δικό σου, ὁ ἰσχυρισμός σου αὐτός θά εἶναι ἁπλό σχῆμα λόγου, χωρίς ἀνταπόκριση στήν πραγματικότητα. Ἁπλούστατα γιατί κι᾽ ὁ ἀέρας καί τό οἰκόπεδο καί τά διάφορα ὑλικά μέ τά ὁποῖα εἶναι κατασκευασμένο ἀνήκουν στό Δημιουργό καί σύ ἀκόμα ὁ κατασκευαστής του κι᾽ ὅλα τά ἄλλα ὄντα. Κι᾽ ἄν ὁπωσδήποτε σοῦ ἀνήκει ἡ χρήση (τοῦ σπιτιοῦ καί γενικά τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν), ὅμως κι᾽ αὐτή εἶναι ἀβέβαιη, ὄχι μόνο ἐξ αἰτίας τοῦ θανάτου, ἀλλά καί πρίν ἀπ᾽ αὐτόν λόγω τῆς ἀστάθειας γενικά τῶν ὅρων τῆς ἐπίγειας ζωῆς. Αὐτά λοιπόν ἔχοντας συνεχῶς βαθιά χαραγμένα στό μυαλό μας, ἄς δοῦμε μέ φιλοσοφική διάθεση τό θέμα τῆς ἰδιοκτησίας καί νά εἴμαστε βέβαιοι ὅτι θά βγοῦμε διπλά κερδισμένοι: καί εὐχαριστημένοι

Ἡ ψυχή σου οὐκ ἔστι σή, καὶ πῶς τὰ χρήματα ἐστὶ σά; Πῶς οὖν ἀναλίσκεις εἰς οὐδὲν δέον τὰ μὴ σά; οὐκ οἶδας ὅτι διὰ τοῦτο μέλλομεν ἐγκαλεῖσθαι, κακῶς αὐτοῖς χρησάμενοι;

Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἔστιν ἡμέτερα, ἀλλὰ τοῦ Δεσπότου, εἰς τοὺς ὁμοδούλους ἐχρῆν δαπανᾶν. Τοῦτο γοῦν καὶ ὁ πλούσιος ἐκεῖνος ἐνεκαλεῖτο, ὅτι μὴ ἐποίησε, καὶ οἱ μὴ θρέψαντες τὸν Κύριον. Μὴ τοίνυν λέγε, ὅτι τὰ ἐμαυτοῦ ἀναλίσκω, καὶ ἐκ τῶν ἐμαυτοῦ τρυφῶ. Οὐκ ἀπὸ τῶν σεαυτοῦ, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων· ἀλλοτρίων δὲ λέγω, ἐπειδὴ σὺ βούλει· ἐπεὶ σὰ βούλεται εἶναι ὁ Θεὸς τὰ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἐγχειρισθέντα σοι. Γίνεται δὲ σὰ τὰ ἀλλότρια, ἂν εἰς ἑτέρους ἀναλώσῃς· ἂν δὲ εἰς σεαυτόν ἀναλώσῃς ἀφειδῶς, ἀλλότρια γέγονε τὰ σά.

Ἐπειδὴ γὰρ ὠμῶς αὐτοῖς κέχρησαι, καὶ λέγεις, ὅτι τὰ ἐμὰ εἰς ἐμὴν ἀπόλαυσιν μόνον ἀναλωθῆναι δίκαιον, διὰ τοῦτο

Δευτέρα Παρουσία: Ἡ ἑτοιμασία τοῦ θρόνου καὶ ἡ ψυχοστασία.

δηλ. θά εἴμαστε πάντοτε, εἴτε ἔχουμε, εἴτε ἀπό ἀνώτερη βία στερούμεθα τά ὑλικά ἀγαθά καί δέν θά ὑπάρχη κίνδυνος νά ὑποδουλωθοῦμε σέ πράγματα πού καί εὔκολα μεταβάλλονται καί δέν μᾶς ἀνήκουν...

Ἡ ψυχή σου δέν εἶναι στήν πραγματικότητα δική σου καί πῶς τά χρήματα εἶναι δικά σου; Πῶς λοιπόν σπαταλᾶς ἄσκοπα πράγματα πού δέν σοῦ ἀνήκουν; Δέ γνωρίζεις ὅτι γι᾽ αὐτόν ἀκριβῶς τό λόγο θά δικασθοῦμε στή μέλλουσα κρίση, ἐπειδή δηλ. θά ἔχουμε κάνει κακὴ χρήση τῶν χρημάτων;

Ἐπειδή λοιπόν δέν εἶναι δικά μας (τά χρήματα) ἀλλά τοῦ Θεοῦ, θά ἔπρεπε νά τά ξοδεύουμε χάριν τῶν συνανθρώπων μας. Γιά τήν παράλειψη αὐτοῦ ἀκριβῶς τοῦ καθήκοντος κατηγορήθηκε ὁ πλούσιος τῆς παραβολῆς κι᾽ ὅλοι ἐκεῖνοι πού στήν περιγραφή τῆς Δευτέρας Παρουσίας φέρονται καταδικασμένοι ἐπειδή δέν ἔθρεψαν τόν Κύριο (στά πρόσωπα τῶν φτωχῶν). Λοιπόν μήν ἰσχυρισθῆς ποτέ ὅτι τά δικά μου ξοδεύω καί μέ τήν περιουσία μου διασκεδάζω. Δέν διασκεδάζεις μέ τήν περιουσία σου, ἀλλά μέ ἀγαθά πού ἀνήκουν στούς ἄλλους. Λέγω δέ ὅτι ἀνήκουν στούς ἄλλους, ἐπειδή σύ θέλεις νά στερηθῆς τήν ὠφέλεια πού μποροῦσες νά ἔχης ἀπό τήν καλή χρήση τους. Ἐπειδή, κατά βάθος, δικά σου θέλει ὁ Θεός νά εἶναι τά ἀγαθά πού σοῦ ἐμπιστεύθηκε γιά λογαριασμό τῶν ἀδελφῶν σου. Γίνονται δέ πραγματικά δικά σου τά ξένα, ἄν τά ξοδέψης χάριν τῶν ἄλλων. Ἄν ἀντίθετα τά ξοδέψης ἀλύπητα χάριν τοῦ ἑαυτοῦ σου, τότε ἀποξενώνεσαι ἀπό τά δικά σου (χάνεις δηλ. τήν βαθύτερη ὠφέλεια πού θά μποροῦσες νά ἔχης ἀπό τήν καλή χρήση τους).

Ἐπειδή δηλ. τά χρησιμοποιεῖς ἐγωϊστικά καί ἰσχυρίζεσαι ὅτι τά ὑπάρχοντά μου εἶναι δίκαιο νά διατεθοῦν γιά τή δική μου ἀποκλειστικά ἀπόλαυση, γιά τοῦτο τά ἀποκαλῶ ξένα. Κοινά δηλ. εἶναι, δικά σου καί τοῦ συνανθρώπου σου, ὅπως ἀκριβῶς εἶναι κοινός ὁ ἥλιος, κι᾽ ὁ ἀέρας καί ἡ γῆ κι᾽ ὅλα τά ἄλλα φυσικά ἀγαθά. Κι᾽ ὅπως προκειμένου γιά τό σῶμα

ἀλλότρια αὐτὰ λέγω· κοινὰ γὰρ ἐστὶ σὰ καὶ τοῦ συνδούλου, ὥσπερ ἥλιος κοινὸς καὶ ἀὴρ καὶ γῆ καὶ τὰ ἄλλα πάντα. Καὶ καθάπερ ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ παντὸς ἐστι τοῦ σώματος καὶ ἑνὸς ἑκάστου μέλους ἡ διακονία· ὅταν δὲ ἑνὸς μόνου γίνεται μέλους, καὶ τὴν ἰδίαν ἀπόλλυσιν ἐνέργειαν· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων συμβαίνει.

Καὶ ἵνα σαφέστερον ὃ λέγω γένηται, ἡ τροφὴ τοῦ σώματος ἡ κοινὴ δεδομένη τοῖς μέλεσιν, ἐὰν εἰς ἓν ἔλθῃ μέλος, κἀκείνου λοιπὸν ἀλλοτρία γίνεται. Ὅταν γάρ μὴ δυνηθῇ πεφθῆναι μηδὲ θρέψαι, ἀλλοτρία κἀκείνου γέγονεν. Ἂν δὲ κοινὴ γένηται, κἀκείνου καὶ πάντων ἐστὶν ἰδία. Οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων, ἂν σὺ μόνος ἀπολαύσῃς καὶ σὺ ἀπώλεσας. Οὐ γὰρ αὐτῶν καρπώσῃ τὸν μισθόν, ἂν δὲ μετὰ τῶν ἄλλων κτήσῃ, τότε μᾶλλον ἔσται σά, καὶ τότε καρπώσῃ τὴν ὠφέλειαν. Οὐχ ὁρᾷς ὅτι χεῖρες διακονοῦνται, καὶ στόμα λεαίνει, καὶ γαστὴρ δέχεται; μὴ λέγει ἡ γαστήρ. Ἐπειδὴ ἐδεξάμην, ὀφείλω τὸ πᾶν κατέχειν; Μὴ τοίνυν, μηδὲ ἐπὶ τῶν χρημάτων τοῦτο σὺ λέγε· τοῦ γὰρ δεχομένου, τὸ μεταδιδόναι. Ὥσπερ οὖν κακία γαστρὸς τὸ κατέχειν τὰ βρώματα, καὶ μὴ διανέμειν· παντὶ γὰρ τῷ σώματι λυμαίνεται· οὕτω κακία τῶν πλεονεκτούντων, τὸ κατέχειν ὅπερ ἔχουσι παρ' ἑαυτοῖς· τοῦτο γὰρ καὶ ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους ἀπόλλυσιν».

(P.G. 61, 85-86).

μας, κάθε περιποίηση πού τοῦ προσφέρεται ἀνήκει καί σ' ὁλόκληρο τό σῶμα καί στό κάθε μέλος ξεχωριστά –ἄν περιορισθῆ σ' ἕνα μόνο μέλος, τότε καί τήν ὠφέλεια πού τοῦ ἀναλογοῦσε τό μέλος αὐτό τήν χάνει– ἔτσι συμβαίνει καί μέ τά χρήματα.

Καί γιά νά γίνη σαφέστερο αὐτό πού ὑποστηρίζω, θά μεταχειρισθῶ τό ἑξῆς παράδειγμα: Ἡ τροφή τοῦ σώματος πού εἶναι κοινή γιά ὅλα τά μέλη, ἐάν συγκεντρωθῆ ὅλη σ' ἕνα μόνο μέλος καί γι' αὐτό τό μέλος θά εἶναι χαμένη. Γιατί ἄν δέ μπορέση νά χωνευθῆ καί νά θρέψη τό σῶμα καί γιά τό ἕνα μέλος θά εἶναι χαμένη. Ὅταν ὅμως πάη σ' ὅλα τά μέλη, τότε κι' ἀπ' τό καθένα ξεχωριστά κι' ἀπό ὅλα μαζί τά μέλη ἀφομοιώνεται. Κάτι ἀνάλογο συμβαίνει καί μέ τά χρήματα. Ἄν δηλ. τά ἀπολαύσης ἀποκλειστικά μόνος σου καί γιά σένα πρέπει νά θεωροῦνται χαμένα. Γιατί δέν θά καρπωθῆς τό μισθό (τοῦ Θεοῦ) γιά τήν καλή χρήση τους, ἐνῶ ἄν τά μοιρασθῆς μέ τούς ἄλλους τότε περισσότερο θά εἶναι δικά σου καί τότε θά καρπωθῆς πραγματικά τήν ὠφέλεια πού προέρχεται ἀπ' αὐτά. Δέν βλέπεις ὅτι τά χέρια ὑπηρετοῦν καί τό στόμα μασάει καί τό στομάχι δέχεται τήν τροφή; Μήπως λέει τό στομάχι: ἐπειδή ἐγώ δέχθηκα τήν τροφή, ἄρα δικαιοῦμαι νά τήν κρατήσω ὁλόκληρη γιά τόν ἑαυτό μου; Οὔτε λοιπόν καί γιά τά χρήματα νά μήν ἰσχυρίζεσαι καί σύ κάτι τέτοιο. Καθῆκον ἐκείνου πού παίρνει, εἶναι νά δίνη. Ὅπως εἶναι κακό τό νά ἰδιοποιῆται τό στομάχι τίς τροφές καί νά μήν τίς μοιράζη καί στά ἄλλα μέλη –γιατί ἔτσι ὁλόκληρο τό σῶμα τό ζημιώνει– ὅμοια εἶναι κακό καί τό νά προορίζουν οἱ πλεονέκτες τά ὑπάρχοντά τους μόνο γιά τόν ἑαυτό τους. Γιατί τοῦτο καί τούς ἑαυτούς των καταστρέφει καί τούς ἄλλους.

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΚΤΗΜΟΣΥΝΗΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

(Ἀπὸ τὴν 11η ὁμιλία στὶς Πράξεις)*

ΚΕΙΜΕΝΟ

«... Ἀπὸ τῆς πολλῆς προθυμίας τῶν ἐπιδιδόντων οὐδεὶς ἦν ἐνδεής. Οὐ γὰρ μέρει μὲν ἐδίδοσαν, μέρει δὲ ἐταμιεύοντο· οὐδὲ πάντα μέν, ὡς ἴδια δέ. Τὴν ἀνωμαλίαν ἐκ μέσου ἐξήγαγον, καὶ ἐν ἀφθονίᾳ ἔζων πολλῇ· καὶ μετὰ πολλῆς δὲ τῆς τιμῆς τοῦτο ἐποίουν. Οὐδὲ γὰρ εἰς τὰς χεῖρας ἐτόλμων δοῦναι, οὐδὲ τετυφωμένως παρεῖχον, ἀλλὰ παρὰ τοὺς πόδας ἔφερον, καὶ αὐτοὺς οἰκονόμους ἠφίεσαν γίνεσθαι, καὶ κυρίους ἐποίουν, ἵνα ὡς ἐκ κοινῶν λοιπὸν ἀναλίσκηται, ἀλλὰ μὴ ὡς ἐξ ἰδίων. Τοῦτο καὶ πρὸς τὸ μὴ κενοδοξεῖν αὐτοὺς συνεβάλλετο. Τοῦτο εἰ καὶ νῦν γέγονε, μετὰ πλείονος ἂν τῆς ἡδονῆς ἐβιώσαμεν, καὶ πλούσιοι καὶ πένητες. Οὐ τοῖς πένησι δὲ μᾶλλον, ἢ τοῖς πλουσίοις τοῦτο ἔφερεν ἂν τὴν ἡδονήν. Καὶ εἰ βούλει, τέως ὑπογράψωμεν αὐτὸ τῷ λόγῳ, καὶ ταύτῃ καρπωσώμεθα τὴν ἡδονήν, ἐπειδὴ ἐν ἔργοις οὐ βούλεσθε. Μάλι-

* Ἡ ὁμιλία αὐτὴ ἀναφέρεται στὸ καθεστὼς τῆς κοινοκτημοσύνης τῆς πρώτης χριστιανικῆς κοινότητας τῶν Ἱεροσολύμων (Πράξ. Δ′, 32-37).

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

...Ἦταν τόση ἡ προθυμία μέ τήν ὁποία ἔδιναν (ὅσοι εἶχαν περιουσίες), ὥστε δέν ὑπῆρχε οὔτε ἕνας φτωχός (στήν πρώτη χριστιανική κοινότητα τῶν Ἱεροσολύμων). Δέν ἔδιναν δηλ. μέρος μόνο ἀπό τήν περιουσία τους, κρατώντας τήν ὑπόλοιπη γιά τόν ἑαυτό τους, οὔτε ὅλα μέν, ἀλλά μέ τό αἴσθημα πώς ἦσαν δικά τους καί τά δώριζαν. Τήν ἀνωμαλία τῆς ἄνισης κατανομῆς τῶν ἀγαθῶν τήν εἶχαν ἐξαφανίσει ἀπό ἀνάμεσά τους καί ζοῦσαν μέ μεγάλη ἀφθονία ἀγαθῶν. Καί τό θεωροῦσαν τοῦτο ἰδιαίτερα τιμητικό. Οὔτε τολμοῦσαν δηλ. νά δίνουν οἱ ἴδιοι ἀπ᾽ εὐθείας στά χέρια τῶν φτωχῶν, οὔτε αἰσθάνονταν περήφανοι πού ἔδιναν, ἀλλά μπροστά στά πόδια (τῶν Ἀποστόλων) ἔφερναν (τά χρήματα ἀπό τήν πώληση τῶν περιουσιῶν τους) κι᾽ αὐτούς ἄφιναν νά τά διαχειρισθοῦν κι᾽ ἀπόλυτους κύριους τούς καθιστοῦσαν, ὥστε ἡ κατανάλωση νά γίνεται ἀπό ἀγαθά πού ἀνῆκαν πιά σ᾽ ὁλόκληρη τήν κοινότητα κι᾽ ὄχι ἀπό δικά τους. Αὐτός ὁ τρόπος ἐκτός τῶν ἄλλων, τούς βοηθοῦσε καί στό νά μήν ὑπερηφανεύωνται. Ἄν καί σήμερα γινόταν τό ἴδιο, θά ζούσαμε πιό εὐτυχισμένοι καί οἱ πλούσιοι καί οἱ φτωχοί. Μάλιστα ὄχι τόσο στούς φτωχούς, ὅσο στούς πλούσιους θά ἔφερνε τοῦτο τή χαρά καί τήν εὐτυχία. Κι᾽ ἄν θέλετε, ἄς πα-

στα μὲν γὰρ καὶ ἐξ ἐκείνων δῆλον τῶν τότε γενομένων, ὅτι πωλοῦντες οὐκ ἦσαν ἐνδεεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς πένητας πλουσίους ἐποίουν.

Πλὴν ἀλλὰ καὶ νῦν ὑπογράψωμεν τοῦτο τῷ λόγῳ, καὶ πάντες τὰ αὐτῶν πωλήτωσαν πάντα, καὶ φερέτωσαν εἰς μέσον, τῷ λόγῳ λέγω· μηδεὶς θορυβείσθω, μήτε πλούσιος, μήτε πένης. Πόσον οἴει χρυσίον συνάγεσθαι; Ἐγὼ στοχάζομαι (οὐ γὰρ δὴ μετὰ ἀκριβείας δυνατὸν εἰπεῖν), ὅτι εἰ πάντες καὶ πᾶσαι τὰ αὐτῶν ἐνταῦθα ἐκένωσαν χρήματα, καὶ χωρία καὶ κτήματα καὶ οἰκίας ἀπέδοντο (ἀνδράποδα γὰρ οὐκ ἂν εἴποιμι· οὐδὲ γὰρ τότε τοῦτο ἦν, ἀλλ' ἐλευθέρους ἴσως ἐπέτρεπον γίνεσθαι)· τάχα ἂν ἑκατόν μυριάδες λιτρῶν χρυσίου συνήχθησαν· μᾶλλον δὲ καὶ δὶς καὶ τρὶς τοσαῦτα.

Εἰπὲ γὰρ μοί, ἡ πόλις ἡμῖν εἰς πόσον μιγάδων ἀριθμὸν νῦν τελεῖ; πόσους βούλεσθε εἶναι Χριστιανούς; βούλεσθε δέκα μυριάδας, τὸ δὲ ἄλλο Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων; πόσαι μυριάδες χρυσίου συνελέγησαν; πόσος δὲ ἀριθμὸς ἐστι πενήτων; Οὐκ οἶμαι πλέον μυριάδων πέντε. Τούτους δὴ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τρέφεσθαι, πόση ἀφθονία ἦν; Μᾶλλον δὲ κοινῆς τῆς τροφῆς γινομένης, καὶ συσσιτίων ὄντων, οὐδὲ πολλῆς ἂν ἐδέησε δαπάνης. Τί οὖν, φησίν, ἐμέλλομεν ποιεῖν μετὰ τὰ ἀναλωθεῖναι; Σὺ οἴει δυνηθῆναι ἀναλωθῆναί ποτε; οὐ γὰρ ἂν μυριοπλασίων ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις γέγονε; οὐ γὰρ πλουσίως ἂν ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις ἐξεχύθη; Τὶ δὲ; οὐκ ἂν οὐρανὸν ἐποιήσαμεν τὴν γῆν; Εἰ ἔνθα τρισχίλιοι καὶ πεντακισχίλιοι, τοῦτο γενόμενον οὕτως ἔλαμψε, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν πενίαν ἠτιάσατο, πόσω μᾶλλον ἐν τοσούτῳ πλήθει; τὶς δὲ

ραστήσουμε κατ᾽ ἀρχήν μέ λόγια τό γεγονός ἐκεῖνο καί μ᾽ αὐτόν τόν τρόπο ἄς ἀπολαύσουμε τή χαρά καί τήν εὐτυχία τῆς ἀδελφωμένης ζωῆς, ἀφοῦ δέν θέλετε νά τήν ἀπολαύσουμε στήν πράξη. Γιατί εἶναι ἀπό ἑαυτοῦ του φανερό, προπαντός ὅμως ἀπό ὅσα συνέβησαν τότε, πώς διαθέτοντας τίς περιουσίες τους οἱ πλούσιοι, ὄχι μόνο δέν φτώχηναν ἀλλά καί τούς φτωχούς τούς ἔκαμαν πλούσιους.

Ἀλλά καί τώρα ἄς περιγράψουμε μέ λόγια τό καθεστώς ἐκεῖνο κι᾽ ὅλοι χωρίς καμία ἐξαίρεση ἄς πουλήσουν ὅλα τά ὑπάρχοντά τους κι᾽ ἄς καταθέσουν ἐδῶ μπροστά τήν ἀξία τους, ἐπαναλαμβάνω μέ λόγια μόνο, κανένας ἄς μή θορυβηθῆ, οὔτε πλούσιος οὔτε φτωχός. Πόσο χρυσάφι νομίζετε πῶς θά συγκεντρωθῆ; Ἐγώ ὑποθέτω (γιατί δέν εἶναι βέβαια δυνατό νά τό καθορίσω μ᾽ ἀκρίβεια) ὅτι ἄν ὅλοι κι᾽ ὅλες καταθέσουν ἐδῶ εἰλικρινά ὅλα τά μετρητά τους καί προσφέρουν ἐπί πλέον καί τά χωράφια τους κι᾽ ὅλα γενικά τά ἰδιόκτητα ἀντικείμενα καί τά σπίτια τους (γιά δούλους δέν κάνω λόγο ἐπειδή οὔτε τότε συνέβη κάτι τέτοιο, ἀλλά τούς ἐλευθέρωναν καί τούς ἐξίσωναν μέ τούς ἑαυτούς των), σέ λίγο θά συγκεντρωνόταν χωρίς ἀμφιβολία μέχρι ἕνα ἑκατομμύριο λίτρες χρυσάφι, ἤ καλύτερα δύο καί τρεῖς φορές αὐτή ἡ ποσότητα.

Εἰπέ μου λοιπόν ἡ πόλη μας (ἡ Κωνσταντινούπολις) πόσους κατοίκους ἀριθμεῖ συνολικά; Πόσοι ἀπ᾽ αὐτούς θά θέλατε νά ὑποθέσουμε ὅτι εἶναι χριστιανοί; Θά συμφωνούσατε ἑκατό χιλιάδες καί οἱ ὑπόλοιποι εἰδωλολάτρες καί Ἰουδαῖοι; Πόσες δεκάδες χιλιάδες λίτρες χρυσάφι συγκεντρώθηκε, πόσος δέ εἶναι ὁ ἀριθμός τῶν φτωχῶν; Δέ νομίζω περισσότεροι ἀπό πενήντα χιλιάδες. Γιά νά τρέφωνται λοιπόν αὐτοί καθημερινά, πόση ἀφθονία μέσων θά ὑπῆρχε! Ἐάν μάλιστα ἡ διατροφή ἦταν κοινή καὶ λειτουργοῦσαν συσσίτια, δέν θά χρειάζονταν καί πολλά ἔξοδα. Τί ὅμως, θά μοῦ πῆτε, θά κάναμε, ὅταν θά ξοδεύονταν τά χρήματα;

οὐκ ἂν καὶ τῶν ἔξωθεν ἀπέδωκεν; Ἵνα δὲ δείξω, ὅτι τὸ διασπάσθαι, τοῦτο δαπανηρόν καὶ πενίας ποιητικόν, ἔστω οἰκία, ἔνθα παιδία δέκα καὶ γυνὴ καὶ ἀνὴρ καὶ ἡ μὲν ἐριουργείτω, ὁ δὲ ἔξωθεν φερέτω προσόδους· εἰπὲ δή μοι, οὗτοι κοινῇ σιτούμενοι, καὶ μίαν ἔχοντες οἰκίαν, πλείονα ἂν ἀναλίσκοιεν, ἢ διασπασθέντες;

Εὔδηλον, ὅτι διασπασθέντες· Εἰ γὰρ μέλλοιεν διασπάσθαι τὰ δέκα παιδία, δέκα καὶ οἰκημάτων χρεία, δέκα τραπεζῶν, δέκα ὑπηρετῶν, καὶ τῆς ἄλλης προσόδου τοσαύτης. Τὶ δέ, ἔνθα δούλων πλῆθός ἐστιν; οὐχὶ διὰ τοῦτο πάντες μίαν ἔχουσι τράπεζαν, ὥστε μὴ πολλὴν γενέσθαι τὴν δαπάνην; Ἡ γὰρ διαίρεσις ἀεὶ ἐλάττωσιν ἐμποιεῖ, ἡ δὲ ὁμόνοια καὶ συμφωνία αὔξησιν. Οὕτως οἱ ἐν τοῖς μοναστηρίοις ζῶσι νῦν, ὥσπερ ποτὲ οἱ πιστοί. Τὶς ἂν ἀπέθανεν οὖν ἀπὸ λιμοῦ; τὶς δὲ οὐ διετράφη μετὰ ἀφθονίας πολλῆς; Νῦν μὲν οὖν τοῦτο δεδοίκασιν ἄνθρωποι μᾶλλον, ἢ εἰς πέλαγος

Ἱερουσαλήμ

Ὅμως νομίζετε πώς θά ἦταν ποτέ δυνατό νά ξοδευθοῦν; Δέν θά μᾶς χορηγοῦσε ὁ Θεός τή χάρη του, ἱκανή ν᾽ ἀναπληρώση ποσόν ἄπειρες φορές μεγαλύτερο ἀπ᾽ αὐτό; Δέν θά ξεχυνόταν δηλ. πλουσιοπάροχα πάνω σέ μιά τέτοια κοινωνία ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ; Τί θά προέκυπτε λοιπόν; Δέν θἄχαμε μετατρέψει τή γῆ σέ οὐρανό; Ἄν ἐκεῖ (στήν πρώτη Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων) ὅπου οἱ πιστοί ἀνέρχονταν σέ τρεῖς μέ πέντε χιλιάδες ἔγινε αὐτό καί πέτυχε κι᾽ ἔλαμψε τόσο πολύ καί κανένας ἀπ᾽ αὐτούς δέν παραπονέθηκε γιά φτώχεια, πόσο περισσότερο θά πετύχαινε ἐφαρμοζόμενο ἀπό ἕνα μεγάλο πλῆθος πιστῶν; Ποιός δέ κι᾽ ἀπό τούς ἐκτός τῆς πόλεώς μας χριστιανούς δέν θά ἔσπευδε πρόθυμα νά προσθέση κι᾽ αὐτός τήν προσφορά του; Γιά νά σᾶς ἀποδείξω δέ πώς ἡ διάσπαση, αὐτή εἶναι δαπανηρή καί πρόξενη τῆς φτώχειας, ἄς πάρουμε σάν παράδειγμα μιά οἰκογένεια πού τήν ἀποτελοῦν δέκα παιδιά, ἡ γυναίκα κι᾽ ὁ ἄνδρας καί ἡ μέν γυναίκα ἄς ὑποθέσουμε πώς γνέθει καί ὑφαίνει, ὁ δέ ἄνδρας πώς ἔχει εἰσόδημα ἀπό ἐξωτερική ἐργασία. Εἰπέ μου λοιπόν, πότε θά ξοδεύουν περισσότερα, ὅταν θά τρέφωνται ἀπό κοινοῦ καί θά διατηροῦν ἕνα νοικοκυριό ἤ ὅταν θά μένουν ὁ καθένας ξεχωριστά;

Εἶναι ὁλοφάνερο πώς ὅταν θά μένουν ξεχωριστά. Ἄν δηλ. ἐπρόκειτο νά σκορπίσουν τά δέκα παιδιά, θά χρειάζονταν καί δέκα σπίτια, δέκα τραπέζια, δέκα ὑπηρέτες κι᾽ ὅλα τά ἄλλα ἀπαραίτητα στόν ἴδιο ἀριθμό. Τί συμβαίνει ἐξ ἄλλου στά σπίτια πού ἔχουν πολλούς δούλους; Δέν τούς ἔχουν κοινό φαγητό, ὥστε ἡ σχετική δαπάνη νά μήν εἶναι μεγάλη; Αὐτό γίνεται γιατί ἡ διαίρεση σ᾽ ὅλες τίς περιπτώσεις συνεπάγεται τήν ἐλάττωση, ἐνῶ ἡ ὁμόνοια καί ἡ συμφωνία τήν αὔξηση. Ἔτσι ζοῦν σήμερα στά μοναστήρια, ὅπως παλιότερα οἱ πιστοί. Ποιός λοιπόν πέθανε ἀπό τήν πείνα; Ποιός δέν τράφηκε μέ ἀφθονία πολλή; Κι᾽ ὅμως, σήμερα οἱ ἄνθρωποι φοβοῦνται αὐτή τή ζωή (τῆς κοινοκτημοσύνης)

ἐμπεσεῖν ἄπλετον καὶ ἄπειρον. Εἰ δὲ πεῖραν ἐμποιησάμεθα τούτου, τότε ἂν κατετολμήσαμεν τοῦ πράγματος. Πόσην οἴει καὶ χάριν εἶναι; Εἰ γὰρ τότε ὅτε οὐδεὶς ἦν πιστός, ἀλλὰ τρισχίλιοι καὶ πεντακισχίλιοι μόνον· ὅτε πάντες οἱ τῆς οἰκουμένης ἦσαν ἐχθροί· ὅτε πάντες οὐδαμόθεν προσεδόκων παραμυθίαν, οὕτω δὴ κατετόλμησαν τοῦ πράγματος· πόσῳ μᾶλλον νῦν τοῦτο ἂν ἐγένετο, ἔνθα τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης πιστοὶ; τὶς δ' ἂν ἔμενεν Ἕλλην λοιπόν; Οὐδένα ἔγωγε ἡγοῦμαι· οὕτως ἂν πάντας ἐπεσπασάμεθα, καὶ εἱλκύσαμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς. Πλὴν ἀλλ' ἂν ὁδῷ ταύτῃ προβαίνωμεν, πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι καὶ τοῦτο ἔσται. Πείσθητέ μοι μόνον, καὶ κατὰ τάξιν κατορθώσομεν τὰ πράγματα· καὶ ἂν ὁ Θεὸς ζωὴν δῷ, πιστεύω, ὅτι ταχέως εἰς ταύτην ἡμᾶς ἄξομεν τὴν πολιτείαν».

(P.G. 60, 96-98).

περισσότερο, παρά τό νά πέσουν σέ πέλαγος ἄγνωστο κι' ἀπέραντο. Ἄν ὅμως τήν εἴχαμε δοκιμάσει, σίγουρα θά τολμούσαμε νά τήν ἐφαρμόσουμε. Πόση χάρη κι' ἀπό τήν πλευρά τοῦ Θεοῦ θά μᾶς συνόδευε! Γιατί ἄν τότε πού δέν ὑπῆρχαν παρά μονάχα τρεῖς ὡς πέντε χιλιάδες πιστοί, πού ὅλοι οἱ ὑπόλοιποι ἄνθρωποι τῆς γῆς ἦσαν ἐχθροί τους, πού δέν περίμεναν βοήθεια ἀπό πουθενά, τόλμησαν παρ' ὅλα αὐτά νά πραγματοποιήσουν τήν κοινοκτημοσύνη, πόσο μᾶλλον θά μποροῦσε νά γίνη αὐτό σήμερα πού μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ εἶναι γεμάτη ἀπό πιστούς ἡ οἰκουμένη; Καί ποιός θά παρέμενε τότε εἰδωλολάτρης; Ἐγώ τουλάχιστο νομίζω κανένας κι' ἔτσι ὅλους θά τούς ἀποσπούσαμε ἀπ' τήν εἰδωλολατρία καί θά τούς προσελκύαμε μέ τό μέρος μας (στό Χριστιανισμό). (Κάτι τέτοιο τώρα δέν συμβαίνει). Ὅμως ἄν προχωροῦμε σ' αὐτή τήν κατεύθυνση προοδευτικά, πιστεύω πώς μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ κι' αὐτό πού τώρα μᾶς φαίνεται ἀκατόρθωτο, θά γίνη. Μόνο πιστέψτε στά λόγια μου καί θά πραγματοποιήσουμε σταδιακά τό κατόρθωμα αὐτό. Κι' ἄν ὁ Θεός μοῦ δώση ζωή, πιστεύω ὅτι σύντομα θά σᾶς ὁδηγήσω σ' ἕνα τέτοιο τρόπο κοινωνικῆς συμβιώσεως.

ΨΗΦΙΣΜΑ
ΙΕΡΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΑΞΕΩΣ

τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καισαριανῆς,
Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ
31.8.2010

Οἱ Πρεσβύτεροι καί οἱ Διάκονοι τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ συνῆλθαν σέ Σύναξη τήν Τρίτη 31.8.2010 ὑπό τήν προεδρία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου καί Ποιμενάρχου κ. Δανιήλ γιά νά μελετήσουν τό θέμα:

«Ἡ σύγχρονη κρίση
ἀπό ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς»

στίς ἑξῆς δύο ἑνότητες:

α΄. Τά αἴτια τῆς ποικιλόμορφης κρίσης.

β΄. Ἡ Ἐκκλησία ὡς ἐλπίδα καί ἑνότητα
τῆς κοινωνίας καί ὡς νηματοδότηση
τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀφοῦ ἄκουσαν σχετική εἰσήγηση καί ἀντήλλαξαν ἀπόψεις κατέληξαν στά ἑξῆς συμπεράσματα:

δ΄. Γιά τήν ἑνότητα:
«Τά αἴτια τῆς ποικιλόμορφης κρίσης»

1. Ἐπειδή ὁ ἄνθρωπος εἶναι ψυχοσωματική ὀντότητα καί μετέχει ἐξ ἴσου στόν ὑλικό κόσμο μέ τό σῶμα του καί στό πνευματικό κόσμο μέ τό πνεῦμα του γι᾽ αὐτό ὁ τρόπος τῆς ζωῆς του, οἱ ἐπιλογές του, οἱ ἀποφάσεις του, τά προβλήματά του ἀποκτοῦν διφυῆ χαρακτῆρα.

Σύμφωνα μ᾽ αὐτή τήν θεμελιώδη διδασκαλία τῆς θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας τά προβλήματα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου δέν περιορίζονται στήν σφαῖρα τοῦ ὑλικοῦ καί ἐγκοσμίου οὔτε πάλι ἀπωθοῦνται σ᾽ αὐτή τοῦ πνευματικοῦ καί ὑπερβατικοῦ. Καθένα ἀπό τά στοιχεῖα τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπηρεάζει καί ἐπηρεάζεται. Ἐάν ἀνατραπεῖ αὐτή ἡ ἀρχή καί διχοτομηθοῦν τά τοῦ ἀνθρώπου, τότε παρατηροῦνται σχιζοφρενικά φαινόμενα.

2. Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός ἀποφάνθηκε, περί τῆς κρίσεως τοῦ κόσμου, ὅτι *«νῦν κρίσις ἐστί τοῦ κόσμου»* (Ἰωάννου ιβ΄ 31) καί ὅτι *«αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα»*. (Ἰωάννου γ΄ 19).

Ἡ παροῦσα κρίση ἐξεταζόμενη ἐκκλησιαστικῶς ὀφείλεται στό τρόπο καί στό νόημα ζωῆς τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, πού ἀπέρριψε τήν διδασκαλία τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ἐπορεύθη σύμφωνα μέ τά ἐντάλματα τῶν ἀνθρώπων.

3. Αὐτό, τό ὁποῖο σήμερα ἀπειλεῖ τούς Ἕλληνες πολίτες μέ ἀπόλυτη καταστροφή, δέν εἶναι τό *«οἰκονομικό χρέος»* καθεαυτό. Αὐτό, τό ὁποῖο μᾶς ἀπειλεῖ, εἶναι ἡ περιεκτικὴ ἄγνοια καί ἡ λήθη. Ἀγνοοῦμε συνολικὰ ὡς κοινωνία τόσο τίς πνευ-

ματικὲς συντεταγμένες μας ὡς χριστιανῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ὅσο καί τίς πλέον στοιχειώδεις ἀρχὲς σέ σχέση μέ τό ρόλο μας ὡς πολιτῶν ἐνεργῶς μετεχόντων στήν πολιτειακή καί οἰκονομικὴ ζωή καί στή λειτουργία τοῦ Κράτους.

Ἡ οἰκονομική κρίση δέν εἶναι ἄσχετη μέ τήν πνευματική χρεοκοπία στήν ὁποία ὁδηγήθηκαν οἱ Ἕλληνες ἀπό τό ἀνεπαρκὲς (γιά τή διαμόρφωση ἤθους) ἐκπαιδευτικό σύστημα καί τήν ἀντικατάσταση τῶν ἰσχυρῶν ἀνθρωπιστικῶν ἀρχῶν καί ἀξιῶν ζωῆς ἀπό τίς ὑλιστικὲς «ἀξίες» τοῦ ἀκράτου ἀτομικισμοῦ, τοῦ πλουτισμοῦ καί τῆς κατανάλωσης.

Δυστυχῶς φθάσαμε στήν οὐσιαστική οἰκονομικὴ καί πολιτική χρεοκοπία ἀκολουθώντας σταθερά μία πορεία δεκαετιῶν πού μέ μαθηματική ἀκρίβεια ὁδηγοῦσε στήν διάλυση.

4. Συγκεκριμένα ἡ φθορά τοῦ ἤθους, τῶν σκέψεων, τῶν ἀποφάσεων τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου ἐπῆλθε μεταξύ ἄλλων καί ἀπό τίς ἑξῆς νοοτροπίες:

α΄. Ἀπό τήν ἀπολυτοποίηση τοῦ χρήματος.

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος πιστεύει, ὅτι τό χρῆμα βρίσκεται παντοῦ, εἰσχωρεῖ παντοῦ, ἔχει τήν δύναμη νά ἐπιβάλλεται. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος ἐπιδιώκει μέ αὐτό νά ἀποκτήσει ὅ,τι θέλει.

β΄. Ἀπό τήν ἐπικρατοῦσα ἀντίληψη ὅτι ἡ εὐδαιμονία στηρίζεται στήν κατανάλωση.

Στήν κοινωνία μας καλλιεργεῖται ἡ ψευδαίσθηση, ὅτι εὐτυχισμένος καί καταξιωμένος εἶναι ὅποιος καταναλώνει. Αὐτή μετέτρεψε τόν ἄνθρωπο σέ καταναλωτή, ὄχι μόνο βασικῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς του ἀλλά καί περιττῶν, μέ σκοπό νά καταναλώνει συνεχῶς ξοδεύοντας περισσότερα ἀπ' ὅσα κερδίζει καθημερινά, χωρίς ὡστόσο νά ἐπιτύχει καί τοῦ ἐπιθυμητοῦ.

Αὐτή ἡ ψευδαίσθηση στηρίζεται στήν πεποίθηση, ὅτι ἡ οἰκονομία συνεχῶς θά ἀναπτύσσεται καί θά καλύπτει τίς

ὑφιστάμενες ἀνάγκες. Αὐτή ἡ πεποίθηση ὅμως ἀποδείχθηκε οὐτοπική.

γ΄. Ἀπό τήν χωρίς κανόνες χρήση τοῦ χρήματος.

Ἡ λατρεία τοῦ χρήματος καί ἡ προσπάθεια ἀποκτήσεως του διέφθειρε τό ἦθος τῶν ἀνθρώπων. Ἡ κατάχρηση τοῦ χρήματος προκάλεσε τά πάθη τοῦ χρήματος:

Τήν πλεονεξία - τήν ματαιοδοξία - τήν ἀπληστία.

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἀμφιταλαντεύτηκε ἀνάμεσα σέ δύο ἐρωτήματα:

Ἀγοράζω ὅ, τι χρειάζομαι ἤ ὅ, τι μοῦ ἀρέσει; Ὅταν ξοδεύω πρέπει νά βάζω ὅρια; Ὅταν βάζω ὅρια πρέπει νά διαλέγω; Ὁ ἀπόστολος Παῦλος θέτει τούς νόμους τῆς λιτότητος στόν βίο τῶν πιστῶν ὡς ἑξῆς: «*ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα*» (Α΄ Πρός Τιμόθεον στ΄ 8).

Ἡ κατάχρηση τοῦ χρήματος.

Τό χρῆμα ἐλευθερώνει, διότι ἱκανοποιεῖ τίς ἀνάγκες τῆς ζωῆς, ἀλλά δημιουργεῖ καί εὐθύνες γιά τήν ἀπόκτηση καί γιά τήν διαχείρησή του.

Τό χρῆμα ἀπό τήν ἀγορά χρησιμοποιεῖται γιά τήν ἐξαγορά. Δηλαδή στήν ζωή μας ὑπάρχουν ὑπηρεσίες, ἀγαθά κ.λπ. πού ἀγοράζονται μέ τό χρῆμα. Ὑπάρχουν καί ἄλλα πού δέν ἀγοράζονται π.χ. ἡ ἀγάπη, ἡ καταξίωση. Αὐτά ὁ ἄνθρωπος προσπαθεῖ νά τά ἐξαγοράσει μέ τό χρῆμα.

Ἡ ἀπαξίωση τῆς πτωχείας.

Σέ πολλούς καλλιεργήθηκε ἡ ἄποψη, ὅτι ἡ πτωχεία εἶναι κακό καί ἀποτυχία.

Ὁ πιστός ὅμως διδάσκεται νά ἐπιλέγει τήν ἑκούσια πτωχεία, πού ἀπαιτεῖται ἀπό τό λόγο τοῦ Κυρίου ἀπό ὅσους ἐπιθυμοῦν νά εἶναι μαθητές Του:

Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι» (Ματθαίου ιθ΄ 21).

Ὁ πλοῦτος ἐχθρός τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἐπισήμανση τοῦ Κυρίου μας: *«Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καί μαμωνᾷ»* (Ματθαίου στ΄ 24) ἀποδεικνύει τό ἀσυμβίβαστο τοῦ ὑλισμοῦ μέ τό εὐαγγέλιο.

δ΄. Πλοῦτος καί εὐαγγέλιο

Ἡ πολύμορφη κρίση μᾶς ὑποχρεώνει νά τοποθετηθοῦμε ἀπαντώντας σύμφωνα μέ τήν παράδοση τῶν εὐαγγελίων καί ἐλέγχοντας τήν αὐτοσυνειδησία μας ὡς πιστῶν καί τήν ἱστορική πορεία μας στόν κόσμο καί στά ἑξῆς ἐρωτήματα:

Γίνεται ὁ ἄνθρωπος νά εἶναι καί πλούσιος καί χριστιανός κατά τήν εὐαγγελική διδασκαλία;

Ὁ πλοῦτος θεωρεῖται σημάδι τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ;

Ἡ κοινωνική δικαιοσύνη καί ἰσότητα ἐπιτυγχάνεται μέ νόμους ἤ μέ τήν καλλιέργεια φρονήματος περί ἰσότητος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καί αὐτοπροαίρετη προσφορά σ' ὅσους ἔχουν ἀνάγκη κατά τά γεγραμμένα;

«Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν» (Πρός Ρωμαίους ιε΄ 1).

«Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν Θεοῦ» (Πρός Ρωμαίους ιε΄ 7).

Ὁ πλούσιος ἀπαξιώνεται καθ' ἑαυτόν, ὁ φτωχός ἐξυψώνεται ὁμοίως καθ' ἑαυτόν ἀπό τόν λόγο τοῦ Θεοῦ;

Β΄. Γιά τήν ἑνότητα: «Ἡ Ἐκκλησία ὡς ἐλπίδα καί ἑνότητα τῆς κοινωνίας καί ὡς νοηματοδότηση τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου».

α΄. Ἡ ἄποψη, ὅτι στήν οἰκονομία δέν ἰσχύουν κανόνες ἠθικῆς πρέπει νά ἐγκαταληφθεῖ. Ἀλλιῶς οἱ ἄνθρωποι θά μετατραποῦν σέ ἄγρια θηρία πού τό ἰσχυρότερο θά ἐπιτίθεται στό ἀσθενέστερο.

Ἡ οἰκονομία ἔχει ἀνάγκη ἠθικῆς. Ἡ λόγος τοῦ Θεοῦ θέτει τούς κανόνες διαχειρίσεως τοῦ πλούτου καί χρήσεως τοῦ χρήματος, ὅπως τούς ἔχουν βιώσει καί ἑρμηνεύσει οἱ Πατέρες καί Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία μέ τήν ἀπωθημένη στό περιθώριο ἀπό τούς οἰκονομικούς τεχνοκράτες διδασκαλία τοῦ εὐαγγελίου ἀποτελεῖ τήν μοναδική ἐλπίδα γιά τήν ὑπέρβαση τῆς κρίσεως καί τήν νοηματοδότηση τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

β΄. Τό Εὐαγγέλιο συνδέει τήν οἰκονομική ἀνάπτυξη καί πρόοδο (ἐπιχειρηματικότητα) μέ τήν αὐτάρκεια καί τήν μεταδοτικότητα, ὅπως ἀναφέρεται στά ἱερά κείμενα:

«Δός αὐτοῖς σπέρμα στάχυος ἵνα πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύσωσι εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν» (2η εὐχή τοῦ Γάμου).

«Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλῖψις, ἀλλ᾽ ἐξ ἰσότητος ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης» (Β΄ Πρός Κορινθίους η΄ 13-14).

γ΄. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ τονίζει τήν ἑνότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πού σημαίνει, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δικαιοῦνται νά μετέχουν στά ὑλικά καί πνευματικά ἀγαθά ἐξ ἴσου.

δ΄. Ὁ ἰδεολογικός ἀποκλεισμός τοῦ Θεοῦ καί ὁ ἀθεϊσμός τῆς ἀδιαφορίας ὁδηγεῖ ἐν τέλει στόν ἀποκλεισμό τῶν ἰδίων τῶν ἀνθρωπίνων ἀξιῶν ἀπό τήν κοινωνία καί τήν ἐξαθλίωση τῶν προσώπων.

ε΄. Ἄρα, θεμέλιο τοῦ ποιμαντικοῦ μας ἔργου ἐπιβάλλεται νά εἶναι ἡ Χριστοκεντρική αὐτοσυνειδησία μας καί ἡ ἀντίστοιχη καλλιέργεια τῶν πιστῶν. Ἐνδεικτικές κατευθύνσεις πρός αὐτό θά πρέπει νά εἶναι ἐκτὸς τῶν ἄλλων καί οἱ ἑξῆς:

Ἡ ἄρτια καί ὁλοκληρωμένη κατήχηση τῶν πιστῶν συνδέοντας τό δόγμα μέ τό ἦθος.

Ἡ ἄρση τοῦ νοσηροῦ εὐσεβισμοῦ, ἀλλά καί τῆς μαγικῆς ἀντίληψης γιά τήν πιστή καί τή μυστηριακή ζωή.

Ἡ προβολή μέσω τοῦ προσωπικοῦ μας παραδείγματος, ὑγιοῦς ἱερατικῆς – λειτουργικῆς – κηρυκτικῆς – διδακτικῆς –παρουσίας. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἔτσι ἐμπνέει ἡ Ἐκκλησία ὑγιεῖς ἱερατικὲς κλίσεις.

Ὁ τονισμὸς τῆς Εὐχαριστιακῆς ἐκκλησιολογίας.

Ἡ λιτότητα καί ἁπλότητα στόν διάκοσμο τοῦ ναοῦ καί στήν τέλεση κάθε Ἱερῆς Ἀκολουθίας, ἀπό τήν πιό καθημερινή, ἕως τήν πλέον ἐπίσημη. Αὐτό πού ὁμορφαίνει τίς Ἱερές Ἀκολουθίες καί παιδαγωγεῖ οὐσιαστικά τούς πιστούς εἶναι ἡ προσωπικότητα τοῦ Ἱερέως, ἡ ἀνεπιτήδευτη ἱεροπρέπεια καί τό βίωμα πού ἐκφράζεται σωστά καί μέ σαφήνεια, καί ὄχι οἱ πάσης φύσεως (ἀντί-)αισθητικές ὑπερβολές τρόπων καί συμπεριφορῶν, πού προσωρινά καί μόνον καλύπτουν ποιμαντικὲς ἀνεπάρκειες, ἀποκαλύπτουν συναισθηματικὴ προσέγγιση τῆς πίστεως, ἀπευθύνονται καί ἀναπαράγουν «συναισθηματικούς» χριστιανούς, καί σίγουρα δέν καλύπτουν μεγάλο ποσοστό σκεπτόμενων ἀνθρώπων, τούς ὁποίους καί ἀπωθοῦν ἀσφαλῶς, ἀπό τό νά παραμείνουν στήν Ἐνορία καί τούς ὠθοῦν σέ ἐσωτερική μετανάστευση ἤ ἀκόμη καί σέ μόνιμη ἀπόσταση ἀπό τήν Ἐκκλησία μέ ἀποτέλεσμα νά στερεῖται ἡ Ἐκκλησία συνολικά ὡς θεσμικό σῶμα πολύτιμο ἀνθρώπινο δυναμικό.

Ἡ κάθε Ἐνορία θά ἐπιβιώσει στό χρόνο, μόνον μέ σωστά κατηχημένους καί ἰσορροπημένους ἐνορίτες.

Γιά τήν Ἱερατική Σύναξη
Ἡ ἐξουσιοδοτηθεῖσα Τριμελής Ἐπιτροπή

Ἀρχιμ. Ἀναστάσιος Τασόπουλος
Πρωτοσύγκελλος

Ἀρχιμ. Καλλίνικος Νικολάου
Ἱεροκήρυξ

Πρωτ. Βασίλειος Φέσσας
Ἐφημέριος

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος προτρέπει τούς πιστούς:

«Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.....

Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν Θεοῦ» (Πρός Ρωμαίους ιε΄ 1-2, 7).

Δηλαδή: *«Ὅσοι ἔχουμε δυνατή πίστη ὀφείλουμε νά ἀνεχόμαστε τίς ἀδυναμίες αὐτῶν πού ἔχουν ἀδύναμη πίστη, καί νά μήν κάνουμε ὅ,τι ἀρέσει σ' ἐμᾶς. Ἡ συμπεριφορά τοῦ καθενός μας νά εἶναι ἀρεστή στόν πλησίον, ὥστε νά τόν βοηθάει νά προκόβει στό ἀγαθό κι ἔτσι νά συντελεῖ στήν οἰκοδομή τῆς ἐκκλησίας.*

Νά δέχεστε ὁ ἕνας τόν ἄλλο, ὅπως δέχτηκε κι ἐσᾶς ὁ Χριστός γιά νά δοξάζεται ὁ Θεός».

Ὁ πιστός πού βιώνει τήν φτώχεια προσβλέπει μέ ἐμπιστοσύνη στόν Κύριο καί Θεό πού συντηρεῖ τά δημιουργήματά Του λέγοντας:

«Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου Κύριε, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα. βοήθησον ἡμῖν, ὁ Θεός, ὁ σωτὴρ ἡμῶν· ἕνεκεν τῆς δόξης τοῦ ὀνόματος σου, Κύριε, ρῦσαι ἡμᾶς καὶ ἱλάσθητι τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν ἕνεκα τοῦ ὀνόματός σου» (Ψαλμοῦ οη΄ (οθ΄) 78, 8-9).

Δηλαδή: «*Μή μᾶς καταλογίσεις τίς ἀνομίες τῶν προγόνων μας· ἄς ἔρθει νά μᾶς προϋπαντήσει ἡ εὐσπλαγχνία σου, γιατί δεν ἔχουμε ἄλλη ἀπαντοχή. Βοήθησέ μας, Θεέ, σωτῆρα μας, γιά χάρη κάν᾽ το τῆς δικῆς σου δόξας· σῶσε μας καί συγχώρησε τίς ἁμαρτίες μας γιά τήν τιμή τοῦ ὀνόματός σου*».

